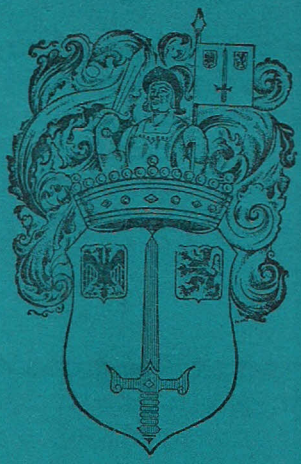

het land van aalst

tijdschrift van de
geschied- en
heemkundige vereniging
het land van aalst

jaargang XXV - 1973 — nummer 6

Waarde lezers,

Dit is meteen het laatste nummer van onze jubileumjaargang 1973 (25 jaar). Proficiat aan U allen, die het mogelijk hebt gemaakt dit merkwaardig feit te vieren. Het volgend hoogtepunt moet het vijftigjarig bestaan zijn ! Dat hangt van U af. Mogen wij U daarom verzoeken ons tijdschrift bij vrienden kenbaar te maken. Mogen wij er ook op rekenen dat U het abonnementsgeld voor de 26e jaargang zo vlug mogelijk stort op postrekening van «Het Land van Aalst» te Zottegem, nr. 58.69.11.

Gelieve dit onverwijld te doen, dan spaart U ons werk en moeite, en U de inningskosten. Het leesgeld bedraagt 200 fr. (de drukkosten, papier en posttarieven stegen de laatste tijd).

Als STEUNEND LID betaalt U 300 fr. en als ERELID minstens 500 fr. Mochten velen dit gebaar stellen.

Aan alle leden van 1973 wordt het eerste nummer van 1974 nog gestuurd. Zij, die bij het verschijnen van het tweede nummer nog niet zouden betaald hebben, zullen voortaan geen nummer meer ontvangen.

Vermoedelijk wordt het eerste nummer een overzicht van de 25 voorbije jaren. Dit zal de raadpleging van de jaargangen vergemakkelijken. Dit werk werd aangevangen door Marcel Cornelis en voltooid door Jules Pieters.

De redaktie.

RUILDIENST

De kringen die hun tijdschrift uitwisselen met «Het Land van Aalst» gelieven hun nummer(s) voortaan te sturen aan Eerw. heer V. Gaublomme, pastoor, Gottem, die sinds ruim 20 jaar de recensiedienst waarneemt.

Onze Zilveren Gouwdag

Ter gelegenheid van het Dirk Martensjaar en van het 25-jarig bestaan van onze vereniging werd op zondag 9 september 1973 onze jubileumgouwdag te Aalst gehouden. Was de maand september tot dan toe met schitterend weer begiftigd geweest, op «gouwdagzondag» donderde het al van in de nacht. En toen ondergetekende thuis wegreed en toen hij het Aalsters Stadhuis betrad, donderde het nog of opnieuw; maar intussen was er regen bijgekomen. Dat verhinderde echter niet dat een zeventigtal belangstellenden in de raadszaal van bedoeld Stadhuis samen waren.

Na het gebruikelijke «akademische kwartier» nam onze voorzitter, de heer *Frits Courteaux,* het woord om de aanwezigen, onder wie nogal enkele vooraanstaanden, te verwelkomen.

1973, zei hij, is een echt herdenkingsjaar : in 1473 leverde Dirk Martens te Aalst zijn eerste gedateerde drukprestaties, werd de Grote Raad van Mechelen opgericht en werd in Thorn Copernicus geboren. 400 jaar geleden verliet Alva de Nederlanden; in 1873 verscheen het eerste deel van de Geschiedenis van de Stad Aalst van De Potter en Broeckaert en vóór 25 jaar werd ons tijdschrift «Het Land van Aalst» boven de doopvont gehouden.

Vervolgens weidt de heer Courteaux uit over het begrip «heemkunde», — We zijn immers een heemkundige vereniging. — dat hij met J. Daisne stelt tegenover «vaderland». Heemkunde is meer affectief geladen, heeft meer oog voor het menselijke en maatschappelijke en houdt zich bezig met de leefgewoonten van de kleine man. En de heemkunde is op dit ogenblik «in», zelfs bij eenvoudige lieden.

In Aalst is de belangstelling voor het lokale verleden niet nieuw. De «Geschiedenis der Stad Aalst» verscheen immers reeds in de tweede helft van de vorige eeuw. Er was vóór Wereldoorlog I de «Oudheidkundige Kring van het Voormalige Land van Aalst» met zijn «Annalen» en later het tijdschrift «Nieuw Leven», dat meer vulgariserend wou zijn, het echter niet lang uithield. Tussen de twee oorlogen verscheen er wel geen tijdschrift, doch er werd door afzonderlijke navorsers (o.a. Van Nuffel en Van Beugem) gespeurd en gepubliceerd; en de onderwijzers wekten bij hun leerlingen belangstelling voor eigen geschiedenis, gebruiken en tradities.

Na deze inleiding verleende onze voorzitter het woord aan de heer *A. J. Van Lul,* geboren te Welle, die hoewel hij sedert zijn jeugd in Vorst woont de band met zijn geboortestreek nooit heeft verbroken en zonder wie «Het Land van Aalst» niet zou zijn tot stand gekomen. Hij was van 1949 tot 1965 beheerder van het tijdschrift waarvoor hij, samen met zijn gezin, ook heel wat materieel werk verzette en is een ijverig bestuurslid gebleven.

De heer Van Lul vertelt dan, hoe, vooral tijdens Wereldoorlog II, de liefde tot de heemkunde opbloeide en bij hem in het bijzonder de drang ontstond om zich bezig te houden met stamboomkunde, waardoor hij volop in het Land van Aalst belandde. Hij kreeg geregeld «Eigen Schoon en De Brabander» van Lindemans, met wie hij bevriend was en vroeg zich af, waarom in het Land van Aalst niet iets gelijkaardigs zou kunnen worden in het leven geroepen.

Dan praat hij over de eigenlijke wordingsgeschiedenis : zijn contacten met de heer Jozef van Overstraeten van V.T.B.-V.A.B., die voor de eerste fondsen zorgde en zijn alombekend organisatietalent ter beschikking stelde van de op te richten vereniging, waarvan hij de eerste voorzitter zou zijn, zodat Nr. 1 van ons tijdschrift in januari 1949 van de pers kon komen en de vereniging kon starten met 382 leden.

Na deze levendig toegejuichte uiteenzetting herinnerde de heer Courteaux aan hen die ons in de loop van ons 25 jarig bestaan zijn ontvallen.

Hij vernoemde in het bijzonder de honderd jaar geleden geboren deken van de Sint-Martinuskerk, Z.E.H. *Reynaert,* die zoveel voor zijn kerk heeft gedaan, de veelbelovende Nederlandicus, Lic. *Jozef van Cleemput,* die tal van artikels in ons tijdschrift publiceerde en door een stom ongeval om het leven kwam, Dr. *H. Van Gassen,* onze grootste voorzitter tot hiertoe, die o.a. een monumentale geschiedenis schreef van de stad Ninove, waarvan hij ereburger werd, en ten slotte de dit jaar overleden *Marcel Cornelis,* de toegewijde werker met het eideloos geduld dat nodig was voor zijn bewerking van de Buitenpoortersboeken van Geraardsbergen met hun 25.000 namen. De heer Courteaux vermeldt nog even de groei van het tijdschrift, zijn wetenschappelijke degelijkheid, die het niet belet volks te blijven en die blijkt uit tal van officiële bekroningen waarop het tijdschrift mag bogen en waarvan Pastoor *de Brouwer* recordhouder is. Hij stelt het bestuur van de vereniging voor, waaronder enkele jonge krachten zijn die voor de aflossing kunnen zorgen, waarna hij het woord verleent aan de uitstekende Dirk Martenskenner, Pater Dr. *K. Heireman* s.j., Aalstenaar en lid van het «Land van Aalst», bibliothecaris-generaal van de Vlaamse Jezuïetenorde te Leuven.

De pater had zich aanvankelijk afgevraagd, wat hij hier eigenlijk kon komen zeggen, maar de vriendelijkheid van de heer Courteaux was onweerstaanbaar geweest. Hij wilde wat praten over wat hem in Dirk Martens het meest had aangesproken als mens en over wat er nieuw is in de Dirk Martensstudie. In het voorbijgaan wijst hij erop, dat het overdreven is te beweren, dat hij de Dirk Martenstentoonstelling «gemaakt» heeft. Hij heeft te Aalst inderdaad veel medewerking gevonden bij mensen — ook jonge — die iets willen presteren voor de eigen streek. Op dit ogenblik voltrekt zich te Aalst een mutatie; er ontstaat een nieuwe tijd... net als in de tijd van Martens, de schone mens met het goede hart, de echte Aalstenaar van 500 jaar geleden, de drukker en «manager», de geleerde humanist die nochtans volks was gebleven en zelfs het Aalsterse «spuiten» tot in zijn drukwerken toe niet wou afleren; de mens die meer

drukte voor de studenten — de toekomst! — dan voor de heren; die begreep dat het nieuwe technische instrument, de boekdrukkunst, een functie te vervullen had in de informatie en beslist kiest voor het pocketboek, het goedkope boek dat je overal kunt meenemen.

De pater heeft het daarna over «nieuwe gegevens in de Martensstudie» en begint met het reeds oude probleem : wie er eerst gedrukt heeft in onze gewesten, Martens of Van Westfalen, waarbij uit allerlei nieuwe elementen, die Pater Heireman uiteenzet, bijna dwingend moet worden afgeleid dat het pleit op dit ogenblik praktisch beslecht is in het voordeel van de Aalstenaar.

Nadien gaat het dan om Dirk Martens als illustrator, een onderwerp dat voor vele toehoorders wel nieuw zal zijn geweest. Doch de gegevens van de pater laten niet de minste twijfel over, dat Dirk Martens wel degelijk oog had voor de illustratie van zijn drukwerken en die ook kunstzinnig illustreerde.

Pater Heireman ziet in Martens een voorloper die ook zijn betekenis heeft voor onze tijd, waarin de informatie eveneens een sprong heeft gemaakt. Martens wordt gekenmerkt door zijn humanisme, zijn kultureel ageren voor talenkennis, de invoering van een nieuwe typografie (de Romeinse letter)... De Aalsterse drukker voelde wat er groeide en wat er mogelijk was.

De spreker besloot met een oproep zich niet te beperken tot wat schoon is geweest in het verleden maar ook te denken aan wat we daardoor kunnen betekenen in het heden. Voor de streek van Aalst hoopt hij in dat verband dat de dokumentatie over Martens het begin zal wezen van een dokumentatie over Aalst : een centrum over alles wat hier geleefd heeft, dat zou verruimen naar wat nu leeft. Na een levendig applaus toont de pater ons een aantal staaltjes van de illustratiekunst van Martens en de nabootsingen ervan.

De heer *Courteaux* dankt pater Heireman en noemt de door hem samengestelde catalogus van de Dirk Martenstentoonstelling een blijvend monument voor de grote Aalstenaar.

De heer *M. de Bisschop*, burgemeester van Aalst, spreekt nu enkele ogenblikken over het Land van Aalst en verheugt zich dat er heden meer aandacht uitgaat naar het verleden ervan, maar ook naar zijn toekomst. Hij overhandigt onze voorzitter het Sigillum van de stad in tin. Schepen *van den Eeden* hoopt dat de volgende 25 jaar even vruchtbaar mogen zijn voor «Het Land van Aalst» als die welke voorbij zijn, waarna in naam van de vereniging aan het stadsbestuur een door alle bestuursleden getekend exemplaar van het Dirk Martensnummer van het «Land van Aalst» wordt overhandigd.

De nu volgende receptie bood gelegenheid om gezellig te babbelen en ons Dirk Martensnummer te (ver)kopen.

Intussen was de regen lang voorbij en was het tijd om ter «Borse van Amsterdam» een lekker maal te verorberen, waar werd nagepraat over de spreekbeurten en aanverwante kwesties. De heer *J. Van der Hulst,*

voorzitter van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon wilde er «Het Land van Aalst» nog even gelukwensen en wees op de samenwerking tussen beide verenigingen, vooral langs de heer Courteaux om. Hij hoopte dat die samenwerking nog lang mag duren.

Om drie uur waren we in het Oude Schepenhuis, waar in het raam van het Dirk Martensjaar een tentoonstelling georganiseerd was in verband met de «informatie». De mens legt informatie inderdaad op verschillende wijzen vast. Het gaat van tekenen naar fotografie, waarbij o.a. verkleining en vergroting een rol spelen. Het teken kan als afbeelding bedoeld zijn of als symbool (vork = eetgelegenheid); het kan ook eenvoudig een afgesproken betekenis hebben (zegel), ontwikkelt zich tot getal, woord, lettergreep, letter... De afdeling schrijfmateriaal brengt ons naar de gereconstrueerde Martenspers (2e periode), waar ons deskundige uitleg wordt verstrekt en we een drukdemonstratie bijwonen.

Zo belanden we bij het eigenlijke boek : de rol, de codex, het gedrukte boek, van het oude tot het moderne, tot de allermodernste middelen die het boek trachten te vervangen.

Deze tentoonstelling, samen met de door Pater Meireman gegeven uitleg waren uiterst interessant, maar de tijd raasde voort, we moesten naar het Oude Gasthuis, naar de eigenlijke tentoonstelling over Dirk Martens en zijn tijd, waar door oude drukken van Martens en zijn tijdgenoten, schilderijen, portretten, wandtapijten, brieven, handschriften en dies meer een beeld werd opgehangen van de wereld, in al zijn facetten, waarin Dirk Martens heeft geleefd, gewerkt en gedacht en hoe hij dat heeft gedaan.

Om de dag te besluiten werd nog een bezoek gebracht aan de winterkapel van Sint Martinus, waar de kunstschatten van de «Grote Kerk» waren tentoongesteld en we vriendelijk werden onthaald door de heer *Luc Robijns* en later door Z.E.H. de Vos, deken. De onvermoeibare heer *Courteaux* leidde ons nog even door de kerk om ons op enkele dingen te wijzen die Dirk Martens in zijn tijd daar reeds had gezien en op andere die van later dagtekenen.

En zo was onze gouwdag omstreeks halfzeven voorbij. We hadden veel gehoord en gezien, bij de middagdis gezellig gepraat en veel vernomen dat we nog niet wisten. Ik meen dat ieder deelnemer tevreden zal zijn over 9 september 1973.

Dilbeek Baziel BOEL.

Klichee «De Gazet van Aalst»

25-JARIG BESTAAN VAN «HET LAND VAN AALST»
gevierd op zondag 9 september 1973
in de raadszaal van het stadhuis te Aalst.

HET VOLTALLIG BESTUUR
met
te midden burgemeester De Bissihop,
naast hem (met bril) E.P. Heiremans s.j.
geboren te Aalst en brein van de Martensherdenking,
rechts : senator Diependaele (met bril),
naast volksvertegenwoodiger Van Hoorick en achteraan
senator Verleysen.
Links : schepen van Onderwijs en Kultuur Van den Eede
en schepen van Openbare Werken De Neve.

Toespraak van de heer Albert VAN LUL op de gouwdag te Aalst op 9 september 1973 :

Hoe het begon

De Duitse bezetting van 1940 tot 1944, die de betrekkingen met het buitenland onmogelijk maakte en het bedrijfs- en cultuurleven praktisch lamlegde, vormde anderzijds een zeldzame gelegenheid om meer aandacht te gaan besteden aan hetgeen nog beschikbaar bleef. Nooit werden heemkunde en genealogie zo fel beoefend als toen, en hoewel ik reeds vóór 1930 een regelmatige bezoeker van gemeentehuizn en archieven was, maakte ik tijdens de oorlog kennis met heel wat mensen, evenals ik vlijtige speurders naar voorouders, zoals aalmoezenier De Potter, de hh. Achilles Devos, Robert van Steenberghe, rechter H. van Parijs, Fr. de Cacamp, enz.

Een der voornaamste onder hen was Dr. Jan Lindemans, die in 1911 het tijdschrift EIGEN SCHOON had gesticht, dat na de eerste wereldoorlog was versmolten met DE BRABANDER, en waarin reeds stambomen van Brabantse familiën waren verschenen.

Langs moederszijde ben ik een halve Brabander, en had dan ook heel wat aanknopingspunten in de genealogieën van Eigen Schoon ontdekt. Doch langs vaderszijde ben ik een zoon van de Denderstreek, en dàar bestond niets dat als evenknie van Eigen Schoon en De Brabander kon worden beschouwd. Zeer vaak had ik erover gesproken met Dr. Lindemans, en het besluit was dat er iets moest worden gedaan. Maar wat ? En wie zou het doen ?

Vóór en tijdens de oorlog was ik jarenlang ziek geweest, en bovendien kende ik persoonlijk niemand in de Denderstreek, die zich aktief met geneologie of wat ook bezighield, wat te verklaren is als men weet dat ik juist drie maand oud was toen mijn ouders mijn geboortedorp Welle, en het land van Aalst voorgoed hebben verlaten.

Mijn vriend Baziel Boel, uit Herdersem, die ik had leren kennen via gemeenschappelijke kennissen in de abdij Affligem, kende wel enkele mensen die voor de zaak zouden te vinden zijn, zoals Jozef VAN CLEEMPUT, Maurits GYSSELING en E.H. Aloïs DE MAYER, doch daarmede hadden we nog geen tijdschrift. Toen werd de naam uitgesproken van de heer Jozef VAN OVERSTRAETEN, een zeer ijverig bestuurslid van de Vlaamse Toeristenbond, die stellig raad zou weten ; verder ook die van E.H. Jozef DE BROUWER, onderpastoor te Denderleeuw en reeds gekende heemkundige.

Na raad ingewonnen te hebben bij mijn vrouw zette ik, in de Lente van 1946, in een brief aan de heer VAN OVERSTRAETEN mijn plan bondig uiteen en vroeg hem tevens om een onderhoud. Daar ik die tijd aan de Parklaan te Aalst, op enkele huizen van de heer VAN OVERSTRAE-

TEN, een oom had die hem persoonlijk kende, wist ik ongeveer hoe ik mij te gedragen had ten overstaan van een man die ik met naam en faam reeds van voor de oorlog kende (dank zij Brabantse V.T.B.-ers zoals de heren MAURISSEN en Albert DE NAYER), maar dien ik verder nooit had gehoord of gezien.

De ontvangst, op een zomerse zondagnamiddag, was hartelijk en tevens zakelijk. Met zijn wonderlijk organisatievermogen had de heer VAN OVERSTRAETEN sinds het ontvangen van mijn brief reeds een heel plan, ik zou haast zeggen een hele strategie uitgewerkt, die ik als volgt kan samenvatten :

Eerste punt : «le nerf de la guerre». De V.T.B. stelde ter beschikking van het op te richten tijdschrift een bedrag van duizend frank; een grote som in die tijd, om te beginnen en de eerste kosten te dekken.

Tweede punt : een titel zoeken en ongeveer inhoud en uitzicht bepalen. De heer VAN OVERSTRAETEN was fel voorstander van HET LAND VAN AALST, een naam waaronder vroeger reeds iets was gepubliceerd geworden, wat ik toen niet wist. In feite zouden wij een «heemkundige vereniging» onder die naam oprichten, en alles publiceren wat betrekking heeft op heden en verleden van het Land van Aalst, dat ongeveer met het gelijknamig arrondisement overeenstemde : archief - bibliografie - biografie - demografie - geschiedenis - folklore - genealogie - letterkunde - oudheidkunde - taalkunde - verenigingsleven - wapenkunde, enz.

Derde punt : daar de heer VAN OVERSTRAETEN meende dat zijn naam niet volstond, en de mijne totaal onbekend was, moesten wij een beschermcomité vinden, samengesteld uit personen met naam en faam, zo mogelijk, met invloed teneinde ons leden te bezorgen. Aan toelagen werd toen nog niet gedacht. Eigenhandig geschreven brieven werden spoedig beantwoord met veel blijken van sympathie en aanmoediging, en op korte tijd hadden wij een beschermcomité waarover wij mochten fier zijn, en het dan ook waren. Ziehier enkele namen :

— de heer gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen, al de leden der bestendige deputatie;
— Dr. Arthur Broeckaert, geneesheer en letterkundige, Geraardsbergen;
— Z.E.H. Hubert Buyle, algemeen overste der Zwarte Zusters, Aalst;
— Pater Donatus van Welle, generaal de Capucijnen;
— Kanunnik Albert de Beer, hoofdinspecteur van de bisschoppelijke colleges, Gent;
— De heer Robert de Graeve, inspecteur Lager Onderwijs, Gent;
— Dr. Frans d'Haese, ambtenaar bij de Raad van State, Geraardbergen;
— De heer Volksvertegenwoordiger Albert van den Berghe, Nederboelare;
— De heer senator Edgard van Oudenhove, Denderhoutem;
— Prof. Frans de Backer, der Universiteit Gent;
— Prof. Siegfried de Laet, idem;
— Prof. Herman Uyttensprot, idem;
— Kan. Leonce Eeckhout, prof. aan het Groot Seminarie te Gent,
— enz. enz.

Uit aanvragen gedaan bij de voornaamste drukkers in het arrondissement, bleek dat de firma BOEYKENS de voordeligste zou zijn, zodat wij besloten haar het drukken van ons tijdschrift toe te vertrouwen.

Als eerste werk kregen de gebroeders BOEYKENS een foldertje te drukken op 2.500 exemplaren, dat werd gestuurd aan alle gemeentebesturen, scholen, pastoors en gekende personen in het arrondissement, waarin wij ons voornemen en onze hoop uiteenzetten aan de goedwillige lezer, met verzoek om in te tekenen en tachtig frank te betalen op mijn postrekening. Een tiental dagbladen en alle Oostvlaamse tijdschriften werden bedacht met een persoonlijke brief.

Maar «Der Feind hört mit» zoals onze Duitse beschermers het ons geleerd hadden. Niet zodra was het propagandafoldertje verzonden, of de rijkswacht werd uitgestuurd om inlichtingen, want men kon nooit weten. De ouderen onder ons herinneren zich dat we toen leefden in de tijd van het «heftig wit» als reactie tegen het «heftig zwart». Bepaalde namen stonden de Belgische veiligheid niet zeer aan, en het vroegere tijdschrift, waarvan wij de naam hadden overgenomen, moet ook wat verdacht zijn geweest op zeker ogenblik. Dit alles vernam ik grotendeels door een oom en een tante, die te Aalst op de Grote Markt een café hadden, en waar de «klabakken» zoals men ze noemde, een paar malen om inlichtingen waren geweest. Zelf werd ik te Brussel ook eens opgeroepen, en toen bleek hoe nuttig ons beschermcomité was. Die heren hebben stellig nooit geweten dat hun namen hebben gediend om een mooi wit uitzicht te geven aan wat zwart had kunnen lijken.

Al het voorbereidend werk werd geregeld op bijeenkomsten die ongeveer om de maand ten huize van de heer VAN OVERSTRAETEN, zondagnamiddags bij een kop lekkere koffie, plaats hadden, en waar behalve hij en ik, de heer BOEL aanwezig was, met zijn vriend VAN CLEEMPUT, en de E.H. DE BROUWER, die zijn confrater, de E.H. GAUBLOMME uit Erembodegem, had meegebracht.

Een zeer grote zorg was het vinden van degelijke bijdragen. Want wij wilden een GOED tijdschrift, en genoeg kopij voor een jaar alvorens te vertrekken. En wij kregen ze bijeen. Ieder bestuurslid leverde één of meer bijdragen, en verder hadden wij weldra uitstekend werk liggen van de eerwaarde heren Adelbrecht CAMBIER, Aloïs DE MAYER, Jozef REYNAERT en Jozef WALTERS, de heren Hendrik VANGASSEN, Maurits GYSSELING, Gilbert DE SMET, Aloïs SUYS, Clemens UYTTERSPROT en de Brabanders Jan LINDEMANS en Constant THEYS, de paters Petrus VAN AALST en Cyprianus COPPENS, van Affligem.

Ons eerste kind werd geboren, ik bedoel ons eerste nummer verscheen in Januari 1949. Op de binnenzijde van de kaft een van geestdrift vlammend artikel van onze hoofdredacteur, dat na 25 jaar nog steeds zijn waarde behoudt, en waaruit ik het volgende citeer :

Een droom van vele jaren gaat in vervulling : hier zijn we met ons tijdschrift, gewijd aan het Land van Aalst. We zouden het willen maken

tot een bescheiden monument ter ere van en der vruchtbaarste, rijkste, schoonste, nijverste en meest Vlaamse streken van ons Vlaanderland.

Doch, opdat een monument betekenis krijge, moet het duurzaam zijn. En de duurzaamheid hangt af van het materiaal : de bouwsteen en de mortel. Welnu, waarde lezer, we durven ook op U rekenen, ja, vast vertrouwen, wat het aanbrengen van dat materiaal betreft.

Vele stenen en steentjes verwachten we in de vorm uwer redactionele medewerking : studies en eenvoudiger bijdragen op een der menigvuldige gebieden die de heemkunde bestrijkt, nummers voor onze bibliografie en feiten voor onze kroniek.

Mortel, om het monument echt en stevig te maken, moeten we dringend verhopen in de vorm van materiele, van financiëele hulp. En we durven dit verzoeken van ELKE lezer. De ene die toetrad als beschermlid, de andere, die behoort tot de gewone leden, worde(n) propagandist en brengen tenmiste één nieuwe abonnent aan.

Ons tijdschrift moet immers een band worden, een steeds nauwer aangehaalde band tussen alle mensen in en buiten het Land van Aalst, die houden van hun geboortestreek, laten we het maar romantisch zeggen, die er steeds meer op verliefd geraken hoe ouder ze worden hoe verder en langer ze ervan verwijderd zijn ; enz???»

Wij begonnen ons tijdschrift met 382 leden. De hoge leiding was in handen van de heer VAN OVERSTRAETEN, en het materieel werk werd gedaan door mij. Om praktische redenen, vooral de nabijheid bij de drukker, werden de drukproeven verbeterd door onze hoofdredacteur, die er voor zorgde dat er steeds één en dezelfde spelling werd gebruikt. Dit was wel van belang als men zich de toenmalige toestand herinnert. Na tachtig jaar gerustheid en eenheid in de spelling, overeenkomstig de regels der heren DE VRIES en TE WINKEL, weliswaar met de complicatie van de scherplange ee's en oo's (waarmede de Brabanders evenwel niet de minste moeite hadden, dank zij hun dialect), had een in 1947 ingestelde commissie een woordenlijst samengesteld waarin de Nederlandse woorden in een nieuw kleedje werden gestoken. Maar met duizenden, zogenaamde bastaardwoorden wist diezelfde commissie geen raad, en iedereen was vrij ze te spellen en te schrijven ongeveer zoals hij wilde. In ons comité zetelden er progressisten en conservatieven en iedereen verdedigde «zijn» spelling. De enen zwoeren bij de vooruitgang van Vlaanderen en brandmerkten iedere «c» of «q» als een verraad ; terwijl de anderen zich schijnbaar naïef afvroegen waarom een «Latijnse c» schadelijker voor Vlaanderen zou zijn dan een Griekse «kappa». De heer VAN OVERSTRAETEN was resoluut progressist en won het pleit. Het was ook zijn taak ervoor te zorgen dat er kopij voorradig was, en dat de drukker tijdig klaar kwam met zjin werk, wat niet steeds gemakkelijk was, en veel telefoontjes en bezoeken per fiets vereiste (personenwagens waren toen nog een zeldzaam iets, en zelfs de voorzitter van de Vlaamse Automobilistenbond had er geen).

De firma Boeykens stuurde de adresbanden en de tijdschriften aan mij, met de Messageries Frits DE SMET, en samen met mijn vrouw schreven

wij de adressen (ze heeft een veel mooier handschrift dan ik), plakten de zegels en bezorgden alles, meestal in een kinderwagen, op de post. Ik verzorgde tevens de financiën en de ruildienst met andere tijdschriften.

En, zoals de Bijbel zegt, «er was een avond en er was een dag», de avond van de voorbereiding, van het zoeken en tasten en de dag van het verschijnen, een dag vol geestdrift, vol jonge moed, overmoed zelfs. Een dag van een jaar. En na dat jaar, tijdens hetwelke wij onze medewerker, Deken Walters uit Ninove verloren, kwam er een tweede, dan een derde, enzovoorts, tot 25, waarover onze voorzitter, de heer FRITZ COURTEAUX, U thans zal onderhouden.

Albert van Lul.

Kanunnik Jozef Reynaert

Jozef Reynaert werd geboren te Sint Niklaas op 1 maart 1873. Hij was doctor in de Wijsbegeerte en baccalaurius in de Godgeleerdheid. Na zijn priesterwijding te Gent op 1896, werd hij als professor in de Wijsbegeerte benoemd aan het Klein Siminarie in zijn geboortestad.

Hij werd vervolgens pastoor te Bellem (6 april 1916 en te Ledeberg (1 maart 1925), waarna hij op 15 februari 1929 werd benoemd tot pastoordeken te Aalst. Hij was Ere-Kanunnik van Sint Baafs en overleed in onze stad op 20 augustus 1949.

In het werkje «Over Schoonheid» een wijsgerige studie uit 1913, opgedragen aan zijn vader die geneesheer was te Sint Niklaas, ontpopt hij zich als een kenner en bewoderaar van Guido Gezelle (1830-1899) en wijdt hij prachtige bladzijden aan Corneille (1606-1684), de schilders Domenico (1581-1641), Raphaël (1483-1520) en Edmond Verstraeten; deze laatste uit het Waasland en een der baanbrekers van het Impressionisme.

Ten behoeve van de leerlingen van het Klein-Seminarie schreef hij «Elementa Philosophica», «Elements de Psychologie, de Logique et de Morale», en «Vlaamsche Cursus van Scholastische Wijsbegeerte» (2 delen in handschrift gebleven).

Nadien volgden talrijke andere werken betrekkelijk de godgeleerdheid, de wijsbegeerte en de Christelijke Leer in het algemeen, te weten:

«Van God en van den Mensch», «Christus, zijn natuur, zijn persoonlijkheid, zijn werk», «Over het lijden», «Over de Christelijke Volmaaktheid», «Jezus' Lijdensweg», «Sermoenen over het Allerheiligste Sacrament», «Estote Perfecti» (sermoenen voor kloosterlingen), «Adoro Te», «Bij Jezus in het Tabernakel» (3 delen), «Ego Sum Via, et Veritas, et Vitas» (semoenen over het Evangelie), «Ecce Mater Tua» (sermoenen over O.L.Vrouw); «Het Protestantisme».

Sedert zijn aanstelling in 1929, gaf hij het «Parochieblad van Sint Martinus» uit, waarvan hij in feite de enige opsteller was. Het bleef bestaan tot 1940.

Als uitgaven die niet in de handel verschenen, publiceerde hij nog: «Een jaar te Bellem», «Een Bedevaart naar Lourdes», en «Indrukken en Gedachten». Verder veschenen van zijne hand: «De Geschiedenis van het Ziekenhuis (Sint Niklaas)», «De Sint Martenskerk van Aalst» (1941) «De Oude Broederschappen van de St.-Martenskerk te Aalst» (1942) en ook nog «De Kerk van den H. Martinus te Aalst (derde studie) - onuitgegeven documenten» (1948).

De laatste drie weken hebben voor onze stad een uitzonderlijke betekenis, omdat talrijke nieuwe gegevens konden gevoegd worden bij wat anderen (De Potter en Broeckaert, Petrus Van Nuffel, J. Rogiers, Leo Crick) voordien reeds hadden geschreven.

De Sint Martenskerk noemt hij schoon, hoewel ze onvoltooid is gebleven. Het koor, samen met de dwarsbeuk vormt een geheel dat, zo niet enig, dan toch zeer zeldzaam is in ons land. Een oordeel dat tot dan toe niemand had neergeschreven en het was met een monkellach dat hij beweerde «qu'il avait le plus beau choeur de la Belgique». Ook in Toerisme van 16 maart 1941 vestigde hij de aandacht op het schone van zijn kerk en geeft hij de beknopte geschiedenis ervan.

Als kunstenaar heeft hij heel wat schoonheid dat op de zolder der kerk bedolven lag onder het stof, naar beneden gehaald. Hij was in de echte zin van het woord verliefd op zijn kerk en kon er over praten met bewodering en geestdrift.

Vooral na de brandramp van 29 maart 1947 heeft hij de restauratie te baat genomen om de bidplaats op verantwoorde wijze te verfraaien; het binnenste der kerk is nu schoner dan voor de ramp. Dat hij bij deze gelegenheid heeft mogen rekenen op de steun en de hulp van de ganse bevolking, is hem zeker een steun geweest bij de zware beproeving die de brand voor hem betekende. Hij schreef hiervoor een beknopt artikel in «Het Land van Aalst» (jaargang 1 1949, blz.26) orgaan van de Heemkudige kring waarvan hij een der medestichters was.

Vermelden wij ten slotte nog het artikel in «Toerisme» 1941 (blz. 235 en 274) over de ontdekking van een grafkelder uit de voormalige kerk der Karmelieten en waarbij hij de aandacht vestigde op Pierre de Lannoy (+1510), hoogbaljuw van de stad en van het Land van Aalst, tevens ridder van het Gulden Vlies.

C. UYTTERSPROT.

Geschil om het goed van een overleden inwijkelinge te Gijzenzele (Begin 15e eeuw)

De Gentse Sint-Baafsabdij bezat in de middeleeuwen op het grondgebied van het huidige Gijzenzele reeds van in de IXe eeuw zekere rechten. In een charter, gedagtekend 11 oktober 864 werden, ten tijde van Karel de Kale, drie plaatsen in de **pagus Brabantensis**, d.i. op de rechteroever van de Schelde, opgesomd waarop de abdij toen heerlijke rechten kon doen gelden : **Warminia**, wellicht te vereenzelvigen met het latere **Goed te Wormine** binnen Velzeke, **Flithersala** (Vlierzele) en **Gisingasule**, d.i. Gijzenzele. Alhoewel korte tijd nadien de bezittingen op Gijzenzele in andere handen moeten geraakt zijn, wordt het bezit ervan door de abdij, opnieuw bevestigd onder Keizer Otto II in 976 (1).

Op dit dorp bezat de abdij een grote hoeve, die samen met de pachthoeven van Sint-Lievens-Houtem, Vlierzele en Zwalmen, tot haar belangrijkste bezittingen op de rechteroever van de Schelde dient te worden gerekend. Bij elk van deze vier hoeven hoorde later ook een molen, die zeer dikwijls samen met de hoeve verpacht en door dezelfde pachter uitgebaat werd.

Bij het begin van de XVe eeuw ontstond op de heerlijkheid een geschil tussen de abdij en de baljuw van het land van Aalst over de vraag aan wie van beiden het goed toebehoorde van vreemdelingen die zich op Gijzenzele hadden gevestigd en aldaar overleden waren. Het is immers heel begrijpelijk dat de abdij haar eeuwenoude voorrechten zocht te handhaven. Aan de andere kant zocht ook de baljuw zijn eigen voorrechten uit te breiden. Dat de rechten van de abdij stevig gevestigd waren was zeker niet minder belangrijk dan het feit dat ze een rijke bron van inkomsten vormden; uit de rekening van baljuw Willem Slijpe voor 1378 blijkt aan de andere kant ook dat hij als vertegenwoordiger van de landsheer zekere rechten bezat :

«In dapendanchen ontfaen van myns heeren dienstlieden de welke ghetrocken zijn vten tween steden aelst oft gheroudsberge oft vte anderen steden oft castelrien. daer af mijn heere heeft al de haue Ende cateylen mids dat zij niet gehuwet zijn. Ende zijn zij gehuwet so heeft mijn heere de helft van den hauen, ende cateylen van den ghenen die niet ghevriet zijn. Ende vte ghesteken vele prochien daer mijn heere gheen verualsch in en heeft». (2).

---

1. Fr. De Potter en J. Broeckaert, *Geschiedenis van de Gemeenten*, 1e Reeks (Gent, 1864-70), 3e deel : Gijzenzele, p. 4.
2. RAG, Rekenkamer, Rolrekening nr. 83.

De aanleiding tot de betwisting die leidde tot een proces voor de Raad van Vlaanderen, was de dood binnen de heerlijkheid van Gijzenzele van Lysbetten vander Tompt, de vrouw van Symoen Sbrabander, die uit «den heerscepe» van Leeuwergem afkomstig was. De tijd waarin het geschil ontstond is slechts op een paar jaar na te bepalen. De baljuw van het Land van Aalst immers, die de goederen van de overledene opeiste, was Willem van Halewijn. Deze was baljuw van 1399 tot 1404. Het proces voor de Raad van Vlaanderen had plaats in 1410, zoals verder nog zal blijken, zodat Lysbette vander Tompt in de eerste jaren van de XVe eeuw moet overleden zijn.

Van deze zaak zijn in het Rijksarchief te Gent twee dokumenten bewaard (3), een «informacie», d.i. een verslag van het getuigenverhoor dat vooral tot doel had door te herinneren aan gelijkaardige precedenten, de rechtmatige eisen van de abdij kracht bij te zetten; verder is eveneens bewaard een schrijven van de «Religieusen, Abdt ende conuent van sente baefs» aan de Raad van Vlaanderen waarin hun rechten in dit geval, uiteengezet worden. De informatie is het belangrijkste van beide stukken, omdat er allerlei gelijkaardige feiten in opgesomd worden en ze namen bevat van mensen met de een of andere officiële functie bekleed, die we hier voor het eerst vermeld vinden. Ten slotte is er ook de taalkundige waarde van de tekst en het licht dat geworpen wordt op de sociale en cultuurhistorische achtergrond van het dorpsleven in het herfsttij der middeleeuwen.

De belangrijkste getuige is de «prochipape van oesterzele», Jan van den Ende (4), op dat ogenblik 60 jaar oud. Deze geloofwaardige persoon begint zijn getuigenis met de bevestiging dat, volgens hem, «de kerke van sente Baefs heeft binnen den heerscepe van ghisenzele hoeghe, middele ende nedere justicie, vont, bastaerde ende incommelinghe ende de haue van allen den ghenen die steruen binnen den vors. heerscepe, die niet ghevrijt en ziin jeghen de vors. kerke ofte de ghene die poerters ziin / ofte te goeden ghemitte (5) staen». Hierna gaat hij als volgt verder : hij weet «dat Clais scaec, Baliou in dien tyt (6) int land van aelst calaenge maecte int goed dat bleef naer een gillis houman, bastart, de welcke verdronken vonden was int heerscep van roden / ende ghevoert was te ghend ende daer begrauen / mits dat hy poertre was. Ende dat her willem van halewiin, nu baliou int land van aelst calaenge ghemaect heeft in de haue die bleuen es achter lysbetten vander tompt, symoens sbrabanters wijf was ende quam daer hute den heerscepe van leeuwerghem».

Hierop volgt de beknopte weergave van gelijkaardige gevallen die Jan van den Ende zich herinnert. Eerst is er een poging tot aftroggelarij, waarvan hijzelf het slachtoffer geweest is :

---

3. RAG, Fonds Sint-Baafsabdij, nr. K. 8428 : een platgestreken rol papier voor de «informatie» en een los blad papier voor de «supplicatie» bij de Raad van Vlaanderen.
4. Fr. De Potter en J. Broeckaert, o.c., Oosterzele, vermelden deze namen niet in de lijst van pastoors, die slechts in 1570 aanvangt.
5. *ghemitte :* Mnl. Wdb. : stand, afkomst. Zie ook verder.
6. Deze was baljuw van 1394 tot 1398.

«Item seeght hy dat eene lysbette wirx quam te sinen huus, ghesent van ballinghen, omme ghelt te hebbene van hem / twelke hij belouen moeste / ende beloofde den vors. ballinghen daer sine (7) vinghen daer (8) hij quam ridende vp den wech / welcke lysbette gheuaen was binnen den vors. heerscepe van ghisenzele / ende ghepijnt. Ende daer naer bi den baliou ende bi der wet van ghisenzele bedinght ende quite ghewyst / leden. vii. jaer of deromtrent». Dit voorval had dus wellicht plaats rond 1392. Na dit eerste feit waardoor de rechtsmacht van de abdij binnen haar heerlijkheid moet blijken, komen nog zes andere gevallen ter sprake die we eveneens met Jans eigen woorden weergeven :

«Jan ghedinct hem wel dat een huus ofte eene loege (9), staende onder de molen te ghisenzele was bi nachte verberrent, welc brant te wette gheleit was bi der vors. wet van ghisenzele / als ouer moertbrant (10), ende es leden ontrent. vi. jaer. Ende was baliou der vors. kerken in dien tijt / doe beede dese voors. zaken (11) bewetticht waren Jan damman / ende int vors. heerscep van ghisenzele denys van den ecke.

Item ghedinct hem wel, dat een gheheeten lieuin masseeus, die men heet de brabantre / gheboren van den lande van aelst, was gheuanghen van sinen liue vp tvors. heerscep van ghisenzele / mits dat men hem anleide ende gheruchte liep / dat hij soude hantdadich gheweest hebben an gillis houman vors. / de welcke verdronken vonden was ende ghewont / welke lieuin masseeus vors. ghepijnt was vp tvors. heerscep / ende van den liue bedinght was / ende quite ghewijst was bi der vors. wet van ghisenzeele / Baliou van s. baefs doe ziinde Jan damman vorn. / ende arend de smet vp tvorn. heerscep van ghisenzele / ende es leden ontrent .ij. jaer.

Item seeght dat hij ghesien heeft dat alse bastaerde storuen vp tvors. heerscep ofte eldere ende eenigh goed achter hem lieden lieten binnen den vors. heerscepe / dat de baliou van ghisenzele dat vors. goed anveerdde in den name van der kerken vors. / sonder belet van yement / want hij selue composicie maecte jeghen Janne houman baliou in dien tijt der vors. kerken / van alsulken goede als bleef vp tvors. heerscip naer de doet van sijre ende ghiselin / ghisebrechts van der langer haghen bastaerde kindre / welke hij hadde bi Beatrice van den ackere.

Item seeght hij dat hij wel weet dat een clais bule met wiue ende met kindren quam van cheerscamp wonen vp theerscep van ghisenzele int vors. her Jans van den ende goet /ende der in starf / ende siin wijf ende een kint of meer / daer of dat Jan houman baliou in

---

7. *sine :* zij hem.
8. *daer :* waar
9. *loege :* volgens het Mnl. Wdb. heeft dit woord verscheidene betekenissen, o.a. schuur, hut, stal, bergplaats...
10. *moertbrant :* verraderlijke, nachtelijke brandstichting, ook met de bedoeling daarbij mensen te doen omkomen.
11. d.i. de brandstichting en de zaak van Lysbette Wirx.

dien tijt der vors. keerken vp tvorn. heerscep hadde de haue die naer hemlieden bleef / want her Jan voors. selue de composicie maecte ter aeldinghers bouf (12) / mits dat sine pachters waren / ende dit es leden omtrent XXXII jaer.

Item weet hij wel dat eene sophie soys starf bin den heerscepe van ghisenzele ende quam van massemene, liden ontrent. vi. jaer daer of dat denys van den hecke, Baliou in dien tijt der vors. kercken vp tvorn. heerscep hadde de haue die naer de vors. sophie bleef, want hij selue, metsgaders bernaerde van der brugghen ende Janne de gorsemen composicie der of maecten jeghen her boudin den broesschen, profst van sente baefs in dien tijt.

Item seeght hij dat eene katheline van gheetsbrouc starf binnen ghisenzele, leden omtrent .iiij. jaer / daer of dat de vors. denys van den hecke baliou in dien tijt vp tvorn. heerscep hadde de haue also hij horde segghen Janne de gorsemen de welke daer of composicie maecte jeghen den vors. denys ofte jeghen den profst van sente baefs, want de vorn. katheline met den vors. Janne den gorsemen plach te wonene.

Item seeght hij dat hij wel weet dat de ghene die te goeden ghemitte plaghen te stane ende storuen binnen de heerscepe van ghisenzele / dat zij haer ghemitte plaghen te prouene vor den baliou ende scepenen der vors. keerken int vrijene / ende dit sach hij betoeghen van mergrieten pieters, wiue was van [van] den hecke, leden ontrent XXXII jaer / ende van lysbetten huten haulzine, die staerf leden omtrent .XVIII. jaer».

Na Jan van den Ende, de pastoor van Oosterzele, komen ook nog enkele andere getuigen aan het woord, die echter slechts weinig aan de eerste uitvoerige getuigenis hebben toe te voegen. Het zijn: Heynric van der Tale, Beernaerd van der Brugghen, Gillis van den Hecke, toen ongeveer 60 jaar oud, Jan van den Haudenhuus, Pieter van der langer Haghe (even oud als Gillis) en Gillis Lippens «hout .LXII. jaer». De laatste vijf getuigen beperken er zich toe te bevestigen wat Heynric van der Tale aan informatie meedeelt:

«Heynric van der tale, hout .LV. jaer, of der omtrent / accordeert in allen articelen met her Janne van den ende, sonder dat hij niet en was daer de composicie ghemaect was van ghiselbrechts van der langher haghe kinderen van clais bulen / ende van sophien soys / maer hy weet wel dat de baliou der vors. kerken vp tvorn. heerscep hadde de haue van hemlieden / want hijt wel hoerde segghen her Janne van den ende / ende anderen / mits dat hij doe selue scepene was / voort seeght hij dat hij wel weet dat mergriete van den hulle staerf binnen den heerscepe van ghisenzele, leden omtrent .i. jaer / daer of dat fransoys moijaert, baliou in dien tijt der vors. kerken vp tvorn. heerscep, de haue hadde sonder wederseghhene van yemene.

Item seeght hij dat hij wel weet dat alle de ghene die ghestoruen ziin binnen sinen tiden vp tvors. heerscep van ghisenzele, zij bas-

12. *ter deldinghers bouf :* ten voordele van de erfgenaam.

taerde of andere / hem lieden bleuen ziin vp tvors. heerscep / ende noynt en horde nochte en wiste der in eenigh belet doen, sonder die gheurijt ziin bi poerterien of bi ghemitten / Ende dat clais scaec belet dede int goed dat bleef gillis houman, de welcke verdronken es vonden int heerscep van roden / ende te ghend gheuoerd ende daer begrauen / mits dat hij poertere was / Ende dat her willem van hallewiin nv baliou int lant van aelst calaenge ghemaect heeft in de haue die bleuen es achter lijsbetten van der tompt, symoens sbrabanters wijf was / ende quam daer hute den heerscepe van leeuwerghem Ende hadde eenigh belet gheweest in de vors. haue / ofte in eenigh point bouen verclaert / dat hadde hij wel gheweten / want hy nv scepene es int vorn. heerscep ende gheweest heeft ouer .XXX. jaer / Ende heeft geziin (13) als scepene vors. ouer alle de wettelicheden die bouen verclaert staen.

Beernaerd van der brugghen, hout .L. jaer of daer omtrent, seeght ende accordeert in alle pointen ghelijc heynric van der tale, hute ghedaen dat hij niet so langhe scepene en heeft gheweest te ghisenzele als heynric vors. / maer heeft gheweest ouer alle de wettelichheden die bouen verclaert staen / Ende voort so kent hij dat hij was metgaders her Janne van den ende ende Janne den gorsemen ouer de composicie (14) van den haue die bleef naer sophie soys vp tvors. heerscep van ghisenzele / welke ghemaect was tieghen her boudin den broesschen, profst van sente baefs in dien tijt / ende quam van massemen wonen te ghisenzele».

Ook Jan van den Haudenhuus, «hout .L. jaer of der omtrent» sluit zich aan bij de verklaring van Heynric van der Tale, «huteghedaen dat hij niet so langhe scepene en heeft geweest int vors. heerscep». De overige drie, ten slotte, bevestigen eveneens de verklaring van Heynric van der Tale, doch elk van hen wijst erop dat hij «gheen scepene en es nochte gheweest en heeft».

Om te besluiten delen we nog enkele uittreksels mee uit de supplicatie, die door de abt en het «conuent van zente baefs kerke» gezonden werd aan de Raad van Vlaanderen :

«Voor v mine heeren van den edelen Rade ons gheduchts heeren van Bourg^en^ en Graue van Vlaanderen, wesende te Ghend
Supplyeren oemoedelike de Religieuse Abdt ende conuent van zente baefs kerke neuens ghend hoe dat zy hebben in de prochie van ghisenzeele alle justicie hoghe middele ende nedere Ende also wel ter cause van dien ende bi scone ghiften octroye chaertres preuilegen ende anderseins duechdelike zy hebben recht ende ziin in possessien ende saisine van zulken ende zo langhen tide dat gheene ghedinkenesse en es van den contrarien dat zowanneer eenich vremde comt wonen in de vors. prochie ende hij verschiet ende steerft in die zijn goed naer ziin doot es vercreghen ende behoort toe de vors. suppl. ofte hueren proost in de name van hemlieden van hueren vors. kerke... zonder dat de baliou van Aelst noch eenich ander moghe in dat

13. *heeft gezün :* is geweest.
14. *composicie :* schikking, verdrag.

goed by confiscacien spauentacie (15) stragierscepe (16) noch anderseins bij wat weghe of namen dat het zij nemen noch hebben, noch aentrecken ten recht van minen vors. heere tvors. goed noch daer in verzouken noch hebben recht van besten cateilen noch ander. Ooc zo ne mach de vors. bailliou van Aelst exerceren... achter de doot van eenre ghenomdt zoetin masseaux anders sbrabanders vremde wyf in huer leuene wonende in de vors. prochie gheuaren van liue ter doot... al tgoed mueble ende cateille achter heurlieden gebleuen...

Dit niet jeghenstaende het heift ghelieft onlanx de vors. bailliou van Aelst of zine dienare ghenoomt Jan boudins by faite / te nemene arresteerne ende te doene in zijn hand / of in de hand van minen vors. heere al tgoed van de vors. doode wesende in de vorq. prochie... willende dat onduechdelike ende jeghen redene mainteneren vercrighen zijnde ende gheconfisschiert te minen heere waert / bi dien dat de vorn. doode vremde was. Dewelke zaken ziin ende hebben ghedaen gheweist bi den vors. bailliou ende andere te zinen beuele... Desen zaken ghemerct v ghelieue te ombiedene of te doen doene beuel den vors. bailliou van Aelst / dat stappans ende zonder vertrec / hy heffe ende weere ziin hand van den vors. goede. Doende te nieute ende wederroupende tvors. arrest hand ghedaen ende onghebruuc of belet / hem verbiedende / dat van nu voortanne hij en doe noch en gheue den vors. suppl. in de zaken vors. eeniche verwerntheide (17) onghebruuc (18) of belet noch huerlieden onderzaten wonende in de vors. prochie. Nemaer hij laetse ende ghedooghe ghebruken ende vseren paisiuelik van hueren rechten vriteide saisinen ende possessien... zonder hemlieden te molesterne noch perturberende eenichseins ter contrarien».

Deze supplicatie is gedagtekend «... den derden dach van aprille int jaer ons heeren dusentich vierhondert ende tiene naer paesschen». Wat de beslissing van de Raad in deze zaak geweest is, is onbekend.

W.L. Braeckman

---

15. *spauentacie :* komt in het Mnl. Wdb. niet voor. Zie s.v. *spaventerige :* afpersing door vreesaanjaging.

16. *stragierscepe :* komt in het Mnl. Wdb. niet voor. Zie s.v. *stragieren :* onbeheerd rondzwerven van vee en dgl.).

17. *verwerntheide :* komt in het Mnl. Wdb. niet voor. Zie s.v. *verwertheit :* verwardheid, onzekerheid.

18. *ongehebruuc :* het missen van het gebruik op de vrije beschikking over iets, inbrouk.

ONZE BIBLIOGRAFIE

29) ALGEMEEN.

ABDIJEN IN VLAANDEREN.

Gebonden. Formaat 25 x 30 cm. 168 blz. illustraties: 68 volle bladzijden kunstfoto's, 10 reprodukties van kopergravuren uit Sanderus. Viertalige uitgave. Uitgeverij J.E. Buschmann Antwerpen. 1973.
Prijs: 690 fr.

Geen mooier blijvend aandenken aan het Jaar van Abdijen en Begijnhoven denkbaar dan dit prachtig boek. Is het vooropgezette doel een publikatie van kunstfoto's geweest, toch is er niet vergeten een aangepaste lezing bij te voegen. Elke van de hierin opgenomen abdijen staat nader beschreven wat betreft de historische grote lijnen uit haar verleden. En we mogen wel zeggen dat de samenstellers grote eerbied en waardering hebben aan de dag gelegd om de specifieke geest der abdijen voor het oog en het hart van de lezer te doen herleven. Prelaat Stappers van de abdij van Averbode, die ook in dit werk een woordje tot de lezer richt, - verklaarde tijdens de vooropening van de tentoonstelling van «Historische schoonheid van Averbode» - waarop wezelf aanwezig waren - dat onze abdijen geen louter musea zijn, maar dat het kunstpatrimonium der abdijen in nauw verband staat met God en met de generaties kloosterlingen die er leefden. De toerist of de bezoeker ademt er de adem Gods. Abdijen zijn haarden van gebedsleven en van werk. Ora et labora klinkt de leus der abdijen. Deze ortodokse opvatting vinden we belichaamd in dit werk. Ontroerende en bezinnende gedichten van Bert Peleman, Charles de Clercq, Remi de Cnodder, Gery Helderenberg, Emmanuel Looten, Emile Verhaeren, Ferdinand Vercnocke en A.E. Kjeldsen, brengen de lezer onmiddellijk in een bezinnende en mediterende stemming, waarin God en het Goddelijke spontaan naar voren treden. De kunstfoto's zijn heerlijk weergegeven. Achteraan het boek vinden we een tiental reprodukties van verdwenen abdijen die genomen zijn uit Sanderus' «Chorographia Sacra Brabantiae». Het Land van Aalst is enkel vertegenwoordigd met een paar foto's van één abdij, die van Ninove. Geraardsbergen werd voorbijgegaan. Het mooie abtshuis, dat in alle kultuurmiddens van Vlaanderen bekend staat, komt niet in de rij. Evenzo de abdij van Beaupré te Grimminge, waar nog resten van bewaard worden. Kon in de reeks van de verdwenen abdijen geen reproduktie van de invloedrijke abdij van Ename, in de middeleeuwen gebouwd aan de Schelde, de grens van Rijks- en Keizerlijk Vlaanderen, ingelast worden? Mocht niet worden gedacht aan de vele priorijen in Vlaanderen, zelfstandige kloostergemeenschappen, die niet de titulatuur abt en abdij gebruikten, maar uit kristelijke nederigheid het hielden bij een prior? Nee, abdijen waren dit niet. Maar leven en streven was hetzelfde, bidden en werken en hun kunstwerken tot ere van God. We vermelden alleen de kartuizen van St.-Martens-Lierde, Herne, Zelem, Gent, Scheut en Brugge, waar toch nog sprekende getuigen in bouwwerken van bestaan, evenzo kunstwerken. Maar laten we het hierbij. De samenstellers zullen wel enkel en alleen de abdijen bedoeld hebben. Moge deze viertalige uitgave niet enkel in het belangstellende buitenland, maar ook in ons eigen Vlaanderen haar weg vinden. Een boek dat past in elke biblioteek. Dit werk bekijken, dit werk lezen betekent bezinning en meditatie. Daar hebben we allemaal in onze tijd grote nood aan.

30) ALGEMEEN.

FRANZ WEYERGANS en ANNE ZENONI :
BEGIJNHOVEN IN VLAANDEREN.

Nederlandse bewerking van Jan Vercammen. Foto's van Michel Fischer. Gebonden. 192 blz. 115 illustraties, waarvan 12 in kleur. Brussel 1973. Prijs : 395 fr.

Een werk dat in het teken staat van het Jaar van Abdijen en Begijnhoven. Het brengt de toerist en de lezer thuis in nauw kontakt met het leven van de begijnen in het algemeen, met hun godsdienstig leven en meteen ook met de resterende gebouwen en kunstschatten; de permanente sprekende relieken van het biddend en werkend leven van de begijnen. Het eerste gedeelte van het boek bevat een geschiedkundig overzicht : wat de naam begijn betekent, het ontstaan van de begijnen, hun levenswijze, hun regel, de kontroversen in de loop der eeuwen; dan volgt een gedetailleerde beschrijving van de begijnhoven van Leuven, Brugge, Diest, Lier, Gent, Oudenaarde, Kortrijk, Hoogstraten, Turnhout, Herentals en Tongeren. De rijke illustratie onderlijnt nog eens de grote betekenis van de begijnhoven op stuk van godsdienstig leven en kunst. Bij de eerste aanblik kregen rijke illustratie onderlijnt nog eens de grote betekenis van de begijnhoven op stuk van godsdienstig leven en kunst. Bij de eerste aanblik kregen we de indruk een volledig werk over onze Vlaamse begijnhoven in handen te hebben. Dat is jammer genoeg niet zo. Aarschot komt er niet in voor. Tevergeefs zochten we naar de begijnhoven van Aalst, Geraardsbergen en Ninove. We vinden dit wel een beetje vreemd dat het Land van Aalst buiten de reeks is gezet, te meer daar toch Aalst zelve een wijdbekend en gekend begijnhof binnen zijn muren had. Deze aanmerking daargelaten, een mooi boek met een degelijke inhoud.

31) ALGEMEEN.

Dr. Jur. ROGER VANNEROM :
DE PAJOTTENLANDROUTE. TOERISTISCHE RONDRIT DOOR HET OUDE LAND VAN EDINGEN EN OMGEVING IN ZUID-WESTBRABANT.

Het Oude Land van Edingen en omliggende. Tijdschrift van de Gewestelijke Kring voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Heemkunde van Zuid-Pajottenland. Eerste jaargang. Nr. 1. Juni 1973. blz. 23-84. 32 illustraties met uitslaande kaart. Drukkerij-Uitgeverij Eric Veys 8880 Tielt.

Naast de «Annales du Cercle Archéologique d' Enghien» beschikt de stad Edingen en omliggende nu ook over een Nederlandstalig tijdschrift voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Heemkunde. De werking van de kring en van het tijdschrift beslaat niet alleen Edingen en de onmiddelijke omgeving, maar ook een groot part van Zuid-Pajottenland : Galmaarden, Herne, Sint-Pieters-Kapelle, Vollezele, Pepingen, Tollembeek, Kester, Heikruis Herfelingen, Bever, Bellingen, Lettelingen en Mark. Edingen was meer dan zes eeuwen hoofdplaats van Zuid-Pajottenland. Onze kring en tijdschrift «Het Land van Aalst» die onlangs hun zilveren jubileum vierden te Aalst, verheugen zich om de geboorte van de nieuwe kring en tijdschrift, en wensen hun veel sukses toe. We zien belangstellend uit naar een nauwe samenwerking tussen beide onze kringen, want ons beider territorium loopt in de meest oostgelegen hoek van Zuid-Oost-Vlaanderen enigzins in elkander. We kennen ook de eeuwenoude wisselwerking tussen Edingen en Geraardsbergen. Pater August Roeykens, kapucijn, redaktiesekretaris van het nieuwe tijdschrift, ook konservator van het archief van de prinsen d'Arenberg, kan ons wel lezenswaardige gegevens bezorgen over het grondenbezit van de prinsen d'Arenberg in het Land van Aalst. Dit eerste nummer is grotendeels gewijd aan een breed uitgesponnen Zuid-Pajottenlandroute, die tevens een deel van het Land van Aalst omvat namelijk : Moerbeke, Atembeke, Waarbeke en Nieuwenhove. We vinden er ook het Raspaillebos en de abdij van Beaupré vermeld. Een goed uitge-

werkte wandelroute die uit historisch oogpunt bekeken bizonder goed gevoed is en die de lezer of de toerist met dank zal gebruiken.

32) ALGEMEEN.

Dr. Jur. ROGER VANNEROM:

DE PAJOTTENLANDROUTE. TOERISTISCHE RONDRIT DOOR HET OUDE LAND VAN EDINGEN EN OMGEVING EN ZUID-WESTBRABANT.

64 blz. 32 illustraties. Uitslaande kaart. Uitgave Het Oude Land van Edingen en omliggende. 1973. Dukkerij-Uitgeverij Eric Veys 8880 Tielt.

De hierboven vermelde Pajottenlandroute is ook afzonderlijk in boekvorm uitgegeven.

33) ALGEMEEN.

JOS LAUWERS:

GESCHIEDENIS VAN BERG DOOR DE EEUWEN HEEN.

168 blz. met uitslaande kaart. 79 illustraties. Uitgegeven door het Gemeentebestuur van 3091 Berg. 1973. Drukkerij G. Veys Pittem.

Wanneer we een dorpsmonografie in handen nemen, dan zijn we gewoon de materie-geschiedenis wel afgelijnd in eigen kompartimenten ingedeeld te zien. Zo wordt in het klassiek geschiedschrijven de profane geschiedenis, de kerkelijke, de kulturele, de politieke en ekonomische geschiedenis en zeker ook de toponymie streng uit elkaar gehouden. Wat niet het geval is met de geschiedenis van Berg. De auteur heeft zich op een ander niveau gehouden. Hij schreef zijn werk in pure volkse stijl en trant. Daarvoor koos hij hoofdingen met een zekere humoristische inslag. Hij maakt geen gebruik van bronvermelding. Wetenschappelijk werk kunnen we dat niet noemen. Maar het is toch een vlot geschreven werk dat de Bergenaren met belangstelling zullen lezen. We stippen een paar details aan voor het Land van Aalst: de abdij van Geraardsbergen was de tiendenheffer op Bergen, krachtens de schenking van bisschop Niklaas van Kamerijk in 1142. Ze inde de grote tienden en later ook de novalen. De abdij heeft bijgedragen tot de wederopbouw van de toren der kerk van Bergen en tot de aankoop van een nieuwe klok in 1769. In 1575 was de abt van Sint-Adriaan te Geraardsbergen kollator van de kapellanij van de «zielen». In 1701 bedroeg het aantal missen van deze kapellanij vijf per veertien dagen, die toen gecelebreerd werden door pastoor Schuermans uit Velzeke bij Zottegem. De benoeming van de koster-schoolmeester kwam ook de abt toe. In zijn korte bibliografie gaat de auteur het degelijk werk voorbij van J. Verbesselt: «Het Parochiewezen in Brabant tot het einde van de dertiende eeuw. Deel XI.» dat een hele brok geschiedenis biedt van Berg en Lelle. Zie onze recensie jg. XXIV, 1972. nr. 6. blz. 287, recensienummer 108.

34) ALGEMEEN.

OSCAR BROECKAERT:

CULTUUR-HISTORISCHE FACETTEN VAN OOST-VLAANDEREN.

Deel I. 350 blz. 86 illustraties buiten tekst. Uitgeverij Bracke Wetteren 1973. Prijs: 550 fr.

Zoals de auteur, ere-inspekteur L.O., in zijn inleiding verklaart, is dit werk op de eerste plaats bestemd voor de leerkrachten, voor de normalisten, voor de leerlingen in de hoogste klassen van de vak- en beroepsscholen en de leergierige toerist. Dit eerste deel - er zijn twee delen voorzien - dat onlangs van de pers kwam, behandelt de algemene geschiedenis vanaf de voorhistorie tot op de dag van vandaag. Hiermede samen heeft hij enkele kulturele aspekten verwerkt. Dit alles natuurlijk in verband met het algehele gebied van de provincie Oost-Vlaanderen. Dat het werk be-

stemd is voor de onderwijswereld blijkt duidelijk uit de typografische schikking van de tekst : de hoofdgedachte of het bizonderste uit een volzin staat in vette lettertekens. Wat het konsulteren gemakkelijk maakt. Betekent het werk een goede bron van dokumentatie ten dienste van het onderwijs, toch staat het niet op het niveau van het wetenschappelijke. Schrijver verwerkt of vermeldt geen enkel archiefstuk. Hij heeft alleen gebruik gemaakt, te oordelen naar de lijst van de geraadpleegde werken, van auteurs die het een en ander over Oost-Vlaanderen hebben geschreven. Het is dus kompilatiewerk. We ontdekken in de lijst van geraadpleegde werken weinig auteurs met naam uit onze tijd. In de reeks aangehaalde bijdragen uit tijdschriften komen de tijdschriften zoals van het Land van Aalst, van Ronse, van Zottegem, van Sint-Niklaas, van Deinze en van het Meetjesland, om ze niet allen te noemen, niet eens aan de beurt. Zijn een drietal bladzijden errata aan het boek toegevoegd, toch ontdekt de lezer nog ettelijke drukfouten. De juiste en wettelijk-erkende schrijfwijze van de gemeentenamen laat ook te wensen over, zoals onder meer Elzegem (= Elsegem), Etichhove (= Etikhove), Meirelbeke (= Merelbeke), Sint-Maartens-Lierde (= Sint-Martens-Lierde) en nog meer andere. Pittem is toch een gemeente in West-Vlaanderen ? Er komt ook verwisseling van gemeentenamen in voor. Achteraan in de index lezen we Wontergem terwijl in de bedoelde tekst staat Wondelgem. En de persoonsnamen ? We lezen de Vaepenaert Emmanuel wat toch de Waepenaert moet zijn ? Ons inziens kon het toponymisch materiaal in verband met het Keltische en Frankische beter en klaarder verwerkt worden. We kunnen eveneens niet mee met de opvatting en het oordeel van de auteur over onze geestelijkheid in de periode van de Hervorming. Zeker, er kwamen gevallen van misbruiken en zedelijk verval voor. Dat valt niet te loochenen. Maar «het merendeel» (woord van de auteur) van de pastoors over dezelfde kam scheren, kunnen we niet aanvaarden. We raden de auteur aan te lezen het werk van Eerwaarde Heer Jozef de Brouwer : «De Kerkelijke Rechtspraak en haar Evolutie 1570-1793. Deel I en II., uitgeverij Eric Veys 8880 Tielt 1971-1972. Daar zijn andere konklusies uit te trekken. Daar blijkt overduidelijk uit dat zulkdanige smet onze geestelijkheid niet treft. Geschiedenis leert ons de echte proporties in aanmerking te nemen. En als de auteur de juiste gedragslijn van de historicus wil volgen dan hoeft hij al de lagen der bevolking in zijn studie te betrekken. Denk aan het zedelijk verval bij hoge en lage adel, bij het gewone volk, waarover we quasi geen woord kunnen vinden. Waarheid is waarheid, één en onverdeelbaar, dat leert ons de geschiedenis. Deze aanmerkingen raken natuurlijk niet de waarde van dit globaal dokumentair werk. We geven slechts enkele vingerwijzingen om de lezer een juist en rechtvaardig idee en oordeel te helpen vormen van hetgeen hij te lezen krijgt. Een boek dat in elke schoolbiblioteek voorhanden moet zijn. De lezer uit het Land van Aalst vindt er de volgende gemeenten uit zijn gebied vermeld : Aaigem, Aalst, Baardegem, Balegem, Bavegem, Berchem-Vlaanderen, Brakel, Burst, Denderhoutem, Denderleeuw, Denderwindeke, Edelae, Elene, Ename, Erembodegem, Erpe, Erwetegem, Etikhove, Gavere, Gentbrugge, Geraardsbergen, Godveerdegem, Goeferdinge, Gontrode, Grimminge, Haaltert, Herdersem, Herzele, Hofstade, Hundelgem, Kerkem, Kerksken, Landskouter, Lede, Ledeberg, Leeuwergem, Maarke-Kerkem, Massemen, Merelbeke, Melden, Meldert, Melle, Melsen, Munte, Nederename, Ninove, Nukerke, Oordegem, Opbrakel, Ophasselt, Parike, Ressegem, Ronse, Ruien, Schelderode, Schendelbeke, Schorisse, Serskamp, Semmerzake, Steenhuize-Wijnhuize, Sint-Lievens-Esse, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Martens-Lierde, Sint-Maria-Horebeke, Velzeke-Ruddershove, Vlekkem, Volkegem, Voorde, Wanzele, Welden, Welle, Westrem, Wieze, Woubrechtegem, Zandbergen, Zegelsem, Zingen, Zonnegem en Zottegem. Ook lezen we enkele woorden over de abdij van Beaupré te Grimminge en over priester Daens van Aalst. Over de gevierde drukker Dirk Martens van Aalst wordt gezwegen. Misschien zal het tweede deel ons daar meer over zeggen.

35) ALGEMEEN.

REMY L. LEENAERTS:

ALGEMEEN GENEALOGISCH - HERALDISCH REPERTORIUM VOOR DE ZUIDELIJKE NEDERLANDEN.

Deel IV. Index. 310 blz. Gebonden. Uitgave Familia et Patria. Handzame 1973. Prijs: 600 fr.

Dit vierde deel bevat de analytische tafels op de vroeger verschenen delen I, II, III en op deel V, met aanvullende bibliografie dat eerlang nog hoeft te verschijnen. Ook dit deel zal de historicus, de heraldicus en de genealoog op eminente wijze van dienst kunnen zijn. We citeren even de namen der gemeenten uit het Land van Aalst, waarover dokumentatie staat vermeld: Aalst, Appelterre, Boelare, Deftinge, Denderhoutem, Denderleeuw, Ename, Elene, Erembodegem, Erpe, Gavere, Geraardsbergen, Herdersem, Herzele, Idegem, Lede, Letterhoutem, Leupegem, Meerbeke, Melsen, Mere, Merelbeke, Munkzwalm, Oordegem, Ophasselt, Ronse, Roborst, Scheldewindeke, Sint-Goriks-Oudenhove, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Maria-Oudenhove, Sint-Maria-Lierde, Sint-Martens-Lierde, Viane, Woubrechtegem, Zegelsem en Zottegem. Onnodig te zeggen dat onder andere hoofdingen zoals heerlijkheden, zegels, families, genealogie, grafzerken en nog meer, ook voor het Land van Aalst overvloedige gegevens vermeld zijn. Voor enkele beschouwingen over Leenaerts werk verwijzen we naar onze recensie in ons tijdschrift, jaargang XXIV. 1972, nr. 6. blz. 288, recensienummer 109.

36) ALGEMEEN.

HET DAGBOEK VAN BARTOLOMEUS DE RANTERE. BESCHRIJVING VAN AL HET MERKWEERDIGSTE DAT ER VOORGEVALLEN IS IN DE STAD EN CASSELRIJE VAN AUDENAERDE ZEDERT HET JAER ZEVENTHIEN HONDERT ZEVEN ENTACHENTIG TOT HET JAER ACHTHIEN HONDERT VIJFENTWINTIG.

Uitgegeven door Marc De Smet, in opdracht van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde. 1973. 258 blz. Prijs: 150 fr. voor de leden van de kring.

Bartolomeus De Rantere, geboren te Oudenaarde op 8 juni 1775 en aldaar overleden op 18 november 1831, liet een omvangrijk geschiedkundig œuvre in handschrift na, beter gekend als het «handschrift De Rantere, dat een historische beschrijving geeft van Oudenaarde vanaf de oudste tijden tot het jaar 1831. Het handschrift is ingebonden en bestaat uit veertien boekdelen en het berust in het archief van Sint-Walburga te Oudenaarde. Zeereerwaarde Heer Robert Willems, deken van Oudenaarde zaliger gedachtenis, had onophoudend gezocht tot hij iemand vond om de uitgave ervan te bezorgen. De uitgever gaf er de voorkeur aan te beginnen met het laatste gedeelte dat loopt van 1787 tot 1831. Dat het dagboek voor de plaatselijke geschiedenis van bizondere betekenis is, hoeft geen betoog. Te meer dat we hier werkelijk een ooggetuige aan het woord hebben die al wat gebeurde, ook het schier onbelangrijke, nauwkeurig heeft opgetekend. Het dagboek is ingedeeld in negen hoofdstukken: de Brabantse omwenteling, de Oostenrijkers, de Fransen, de Verbondenen, opnieuw de Fransen, Brigands en Sansculotten, Napoleon Buonaparte, de Verbondenen en koning Willem. Voor het Land van Aalst ligt hier ook een hele brok geschiedenis. Al het woelige, al het oorlogsgebeuren, de boerenkrijg speelden zich af niet alleen te Oudenaarde of langs de linkeroever van de Schelde, maar evenzeer en nog in groter mate, aan de rechteroever. Zo noteren we gebeurtenissen in Schorisse, Maarke, Etikhove, Zegelsem, de beide Horebeke's, Elst, Michelbeke, Mater, Nederbrakel en Zottegem. We kunnen wel zeggen dat het dagboek meer het grondgebied van het Land van Aalst bestrijkt dan het eigenlijke graafschap Vlaanderen over de Schelde. Voegen we er nog aan toe dat niet alleen «slecht» nieuws voorhanden is, maar ook nieuws van beter kwaliteit,

zoals letterkundige feesten en dergelijke blije dagen. Heel wat familienamen komen in dit dagboek voor, wat zeker de belangstelling verdient van de genealoog of stamboombouwer. Een werk dat van in het Oudenaardse tot in het Zottegemse, Brakelse en Geraardsbergse graag zal gelezen worden. We hopen nu maar dat te gepasten tijd de publikatie van het handschrift van ruim 6000 bladzijden verder zal gaan.

37) ALGEMEEN.

MARCEL CATULLE :

UTENHOVE. SERSANDERS. WEDERGRAETE (de). CAMERE (vander).

Le Parchemin. Office Généalogique et Héraldique de Belgique. Bruxelles. XX° serie. nr. 166, juillet-aout 1973. p. 250.

In antwoord op een vraag van Jean Desobry, een Frans navorser uit Amiens, citeert schrijver in de rubriek «Courrier de l'entraide» een paar notities uit de L'Espinoy : Wedergraete in het Land van Aalst, was in het bezit van Otto de Wedergraete, ridder, die het naliet aan zijn enige dochter Maria, gehuwd met Jean de Masmines, ridder, en na diens dood huwde met Daniel van den Weerde. Na een rechtsgeding met Elisabeth de Schoonvorst, moeder van Maria en weduwe van Otto, verkocht Daniel van den Weerde en zijn echtgenote Maria Wedergraete aan Antoon, bastaard ban Brabant. Dit alles zonder vermelding van data.
id. id. nr. 167, sept. oct. 1973. p. 314.
In dezelfde rubriek over hetzelfde onderwerp geeft markies Olivier de Trazegnies enige inlichtingen betreffende de Wedergraete en verwijst naar het werk van A. Wauters : Histoire des environs de Bruxelles, blz. 306 en volgende. Marcel Catulle, betreffende Sersanders verwijst naar Hellin, Ms 748, f° 457. en naar F.K. Keller : Sceaux et cachets arm. conservés dans les dépots d'arch. de l'Etat en Belgique, blz. 73, waar hij eveneens iets weet aan te stippen over de Wedergraet's en Sersanders.

38) ALGEMEEN.

CATALOGUS. DE ABDIJ EEN LEVEND HUIS. DE ABDIJ VAN BAUDELO.

Tentoonstelling van 17e mei tot 24 juni 1973. Zamanstraat 49, Sint-Niklaas-Waas. Gestencilleerde uitgave. 66 blz. 15 illustraties. Prijs : 20 fr.

De catalogus bevat 247 nummers, uitgeleend door het Algemeen Rijksarchief te Brussel, het Rijksarchief te Gent, het Bijlokemuseum te Gent, de abdij van Bornem, de abdij van Dendermonde, de abdij van Westmalle, het klooster Marienlof te Kolen-Kerniel, het Gemeentebestuur van Sinaai, het Centrum te Sint-Niklaas-Waas, en het Verbond voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in Oost-Vlaanderen. De inleiding van de hand van Dr. G. Asaert, vertelt bondig de historiek van de abdij Baudelo. Naast de bezittingen in het Waasland had Baudelo nog landgoederen in het Land van Aalst : onder meer te Epe, te Lede en in de streek van Zottegem, nader bepaald tussen Oudenaarde en Geraardsbergen. Graag hadden we de betrokken dorpen vermeld gezien.

39) ALGEMEEN.

FRANS MICHEM :

ENKELE OUDE HOEVEN TE VINKT.

Berichtenblad van de Heemkundige Kring van Land van Nevele. 1973. jg. V. afl. 2, blz. 73-75.

Vijf oude hoeven komen in aanmerking, onder meer het goed te Bracx dat in 1534 eigendom was van de familie Damman-de Baenst, heer van Oombergen; het goed te Scotelmans, dat ook aan de Dammans' behoorde en het goed te Weewijte dat vele eeuwen lang eigendom was van de familie van Putthem, heer van Sint-Martens-Lierde.

40) **ALGEMEEN.**

OUDE OOSTVLAAMSE HOEVEN.

Bijlage in Toerisme in Oost-Vlaanderen. Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen. 22e jg. nr. 3, mei-juni 1973.

We citeren voor het Land van Aalst: hof van Daarachter te Denderhoutem, het goed van Daarom te Gontrode, het goed Daerup te Letterhoutem, het goed ten Dale te Hillegem, het goed ten Dale te Paulatem, het goed ten Dale te Roborst, het goed te Dallem te Dikkelvenne.

41) **ALGEMEEN.**

J.G. DE BROUWERE:

HET ROMEINS DAGBOEK VAN POLYDORE DE BROUWERE.

De Leiegouw. Vereniging voor de studie van de lokale Geschiedenis. Taal en Folklore in het Kortrijkse. Jg. XV. 1973. afl. 3, blz. 169-188. Drie illustraties.

Het dagboek, 21 bladzijden groot, is het werk van een pauselijk zouaaf uit Kortrijk en kan bestempeld worden als een kostbaar dokument, een als zeldzaam verhaal door een pauselijk zouaaf over zijn militair leven geschreven. In een korte namenlijst van zouaven onderlijnen we een paar uit het land van Aalst: De Croo Jan Baptist uit Michelbeke, Morreels Leonard uit Schorisse en Camille Verscheldens uit «Schousse» naam die zeker als Schorisse bedoeld wordt. Hij schijnt geschreven te zijn zoals de volksuitspraak luidt: Schoosse, zo althans in de streek van Nederbrakel. Wie het zouavenleven wil nader leren kennen moet deze bijdrage lezen.

42) **ALGEMEEN.**

RAYMOND DE MOL:

ERPSE EN MEERSE POORTERS TE AALST.

Mededelingen van de Heemkundige Kring van Mere. Jg. XIII, 3 juli 1973. blz. 19-21.

Publikatie van een reeks Erpse en Meerse poortersnamen geexcerpeerd uit het buitenpoortersboek van Aalst uit de periode 1598 tot 1619.

43) **ALGEMEEN.**

ALBERT D'HOKER:

ERPSE EN MEERSE POORTERS VAN AALST EN GERAARDSBERGEN.

Mededelingen van de Heemkundige Kring van Mere. Jg. XIII. nr. 3, juli 1973. blz. 17-19.

Schrijver geeft enkel de tekst uit de «Costumen van de Twee Steden ende Lande van Aelst» die gaat over de binnen- en buitenpoorters van de twee steden Aalst en Geraardsbergen. Hier komen geen poortersnamen voor.

44) **ALGEMEEN.**

FILIP LEMMENS:

REPERTORIUM VAN DE XIX° EEUWSE BIDPRENTJESPORTRETTEN. XXII.

Vlaamse Stam. Tijdschrift voor Familiegeschiedenis. Jg. IX. nr. 6, juli 1973. blz. 383-390. Vier illustraties.

Voor het Land van Aalst vermelden we: Heylbroeck Joannes Fransiscus, ° Aspelare 1-2-1841, aldaar † 14-7-1863, student aan de katolieke Universi-

teit te Leuven, zoon van Francis Cornelis en Maria Catharina Prieels. Hoorens Rosalie, ° Idegem 15-1-1807 en † Gent 6-5-1870, trad op 17-6-1830 in het Klein-Begijnhof te Gent. Hosten Nathalie, ° Gentbrugge 6-11-1822 en † Gent 24-2-1895, wed. van Joseph De Buck. Houwaer Carolus Joannes, ° Gent 8-7-1812 en † Kerksken 31-1-1892, priester gewijd in 1847 en onder meer onderpastoor te Oosterzele en pastoor te Kerksken 29-12-1868. Imschoot Charles Jean Matie, ° Gent 27-4-1812 en aldaar † 29-10-1887, priester gewijd in 1841, pastoor te Sint-Maria-Latem 29-11-1860 en te Strijpen 8-11-1867. Ingels Alice Ludovica Nathalia, ° 1-9-1868 en † Nederbrakel 9-1-1879. Jacobs Ernes Paul Marie, ° Ninove 12-12-1840 en † Gent 21-1-1864, seminarist te Gent. Jacobs Maria Catharina, ° Meldert (Vl.) 13-6-1863 en † Dendermonde 15-12-1893, kloosterzuster onder de naam zuster Walburga in het klooster der Zwart-zusters Dendermonde, geprofest 5-10-1886.
id. id. nr. 7. september 1973. blz. 469-472. Twee illustraties.
Janssens Maria Emilia, ° Mater 13-8-1849 en † Volkegem 11-12-1898, echtgenote van Vitalis Van Coppenholle. Janssens Marie, Madeleine, Renilde, ° Mater 24-4-1856 en † Melden 19-1-1892, echtgenote van Leo Van Cauwenberghe, Kervyn Amedée, Louis Marie, Ghislain; † Gent 21-2-1863 in ouderdom van 54 jaar, begraven te Melle 24-2-1863. Lalemant Amelie, ° Wichelen 1-6-1806 en aldaar † 21-4-1875. Lalemant Augustina, Joanna, ° Wichelen 3-11-1817 en † Hulst 3-6-1882. Lalement François, ° Wichelen 27-6-1802 en † 3-12-1886, oud-burgemeester van Wichelen en voorzitter van de Sint-Sebastiaansgilde.

45) AALST

TENTOONSTELLING DIRK MARTENS 1473-1973. TENTOONSTELLING OVER HET WERK, DE PERSOON EN HET MILIEU VAN DIRK MARTENS, INGERICHT BIJ DE HERDENKING VAN HET VERSCHIJNEN TE AALST IN 1473 VAN HET EERSTE GEDRUKTE BOEK IN DE ZUIDELIJKE NEDERLANDEN.

Catalogus. 288 blz. en 119 bl. volle bladzijde illustraties. Drukkerij Du Caju Aalst. 1973. Prijs: 200 fr.

Van 2 september tot en met 31 oktober 1973 heeft de Keizerlijke Stede Aalst op waardige en voortreffelijke wijze het Dirk Martensjaar gevierd. Een krans van kunstmanifestaties heeft de Aalsterse figuur Dirk Martens nog meer voor het voetlicht gebracht. 500 jaar geleden drukte hij te Aalst het eerste boek in onze Zuidelijke Nederlanden. Deze heuglijke verjaardag is bizonder in de kijker gezet door een rijk gestoffeerde tentoonstelling over het leven en werk van Dirk Martens en dit alles met passende ambiance van die tijd. Te dier gelegenheid kreeg de bezoeker een rijkgevulde catalogus in handen, historisch en kunst-kritisch samengesteld door pater K. Heireman, een Aalstenaar van geboorte, bibliotekaris Lessius Universitair College te Leuven. Na bijdragen over Martens, drukker en humanist, Genealogie van de familie Martens, Alostum Flandriae Imperialis Caput, volgt dan de voorstelling en de bespreking van de 383 tentoongestelde objekten: boeken, manuscrits, kaarten, portretten, schilderijen, wandtapijten, kunstvoorwerpen uit edel metaal, kerkelijke kunst. Het vermelden van de binnen en buitenlandse zendingen moge de grote waarde van deze tentoonstelling en eveneens van de catalogus doen uitschijnen. Stuurden hun bijdrage voor de tentoonstelling: Parijs: Bibliotheque Nationale; Aalst: Stadsarchief; Alsemberg: O.-L.-Vrouwkerk; Brussel: Koninklijke Biblioteek en Muntencabinet; Oudenaarde: Stadhuis; Wenen: Oesterreichische Nationalbibliothek; Brussel: Handschriftencabinet; Abdij Affligem, Moorsel: Kasteel; Besançon (Fr): Bibliotèque Municipal (het beroemd brievenboek van de Lierdse kartuizer-humanist Levinius Ammonius); Kortrijk: Stadsbiblioteek (liturgisch zangboek der kartuizers uit St.-Martens-Lierde en Leuven); Dresden (D): Sächsische Landesbibliothek (het grieks psalterium van de Lierdse kartuizer Levinius Ammonius); abdij Maredsous; uit de kerken van Wieze, Meldert, Baardegem, Asse, Mazenzele, Herdersem, Lede, Mollem, Hemelveerdegem,

Opwijk, Hofstade, Aalst, Erpe; Londen: Britisch Museum; München: Bayrerische Staatsbibliothek; den Haag: Koninklijke Biblioteek; Bordeaux (Fr): Archives Départementales de la Gironde; Simancas (Spanje): Archivo General; Mons: Universiteitsbiblioteek; abdijen Averbode en Postel; Zutphen: Sadsarchief; Luik: Universiteitsbiblioteek; Antwerpen: katedraal; Stuttgart (D): verzameling van Dr. Kyriss; Gent: Universiteitsbiblioteek; Lübeck (D): Stadtbibliothek; Leuven: Universiteitsbiblioteek; Oxford (Engeland): Bodleian Library; Antwerpen: Museum Plantin-Moretus; Berlijn (D): Preusische Staatsbibliothek; Amsterdam: Rijksprentenkabinet; Mechelen: Grootseminarie; Maastricht: Provinciaal Meuseum; Keulen (D): Stadt-und Universiteitsbibliothek; Leiden: Thysiusbiblioteek; Münster (D): Universiteitsbibliothek; Bazel (Zwitserland): Oeffenliche Kunstsammlung; Kopenhagen (Denemarken): Koninklijke Biblioteek; Bibliotèque Municipale; Windsor (Engeland): Castle Royal Library; Deventer: Athenaeumbiblioteek; Gouda: Stadsbiblioteek; Leeuwaarden; Mainz (D): Gutenberg-Museum; Uppsala (Zweden): Universiteitsbiblioteek; Luxembourg: Bibliotèque Nationale. Dit alles vanaf blz. 38 tot 244. Volgt dan appendix I. Bibliografie over Dirk Martens, samengesteld door Pater K. Heireman; hier komen 150 uitgaven in voor. Appendix II: catalogus van de Dirk Martensdrukken: in totaal 256, en tenslotte 119 bladzijden illustraties. Werkelijk een meesterlijk samengestelde catalogus, die zelfs nog na de tentoonstelling de ruimste verspreiding verdient. Hij hoort thuis in elke biblioteek en kan bizonder van nut zijn in het middelbaar onderwijs.

46) AALST

BEN LINDEKENS:

HIJ DRUKTE IN ONS LAND DE EERSTE BOEKEN. POCKETS.

DIRK MARTENS VAN AALST.

Het Rijk der Vrouw. nr. 1475.-8 aug. 1973. blz. 70-72. Vier illustraties.

De figuur Dirk Martens blijkt bij ons volk precies geen onbekende te zijn, maar weet onze doorsnee onwikkelde mens dat Dirk Martens zich uitsluitend bezig hield met het drukken van boeken op klein formaat, boeken die we nu eenvoudigweg pockets noemen; dit om de demokratisering te bewerken van het toenmalig rijk en luksueus boek. Tijdens zijn leven drukte hij zo maar 250 uitgaven, met elk een oplage van 1000 eksemplaren, wat in zijn geheel een kwart miljoen banden betrof. Gezien het handwerk van toen en de beperkte lezerskring is dit toch een indrukwekkend aantal. Dirk Martens was geen sedentair Aalstenaar. Hij reisde in Spanje en Italie, dit in verband met het boekdrukken. Hij vestigde zich te Aalst, Antwerpen en Leuven. Hij onderhield nauwe betrekkingen met de humanisten, zoals met Juan Luis Vives, een Spanjaard, professor te Leuven. Hij drukte de Utopia van Thomas Morus. Dirk Martens overleed te Aalst in 1534. Met de Duitser Gutenberg, en de Noord-Nederlander Coster van Haarlem, staat Dirk Martens aan de doopvont van de boekdrukkunst. Een kernachtige, degelijke bijdrage die bij vele lezers en lezeressen de nevels rond de figuur Dirk Martens zal helpen opklaren.

47) AALST.

N. KERCKHAERT:

AALST EN HET DIRK MARTENSJAAR.

Toerisme in Oost-Vlaanderen. Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen. 22e jg. nr. 3, mei-juni 1973. blz. 39-41. Vier illustraties.

Beschrijving - in korte trekken - van het leven en werk van Dirk Martens van Aalst. Schrijver legt bizonder nadruk op de vele plechtigheden die in de stad plaats hadden ter gelegenheid van de 500e verjaardag van het drukken van het eerste boek in de Zuidelijke-Nederlanden, te Aalst.

48) **AALST**

WILFRIED VERLEYEN:

HET GESLACHT DE CRAECKER TE AALST EN TE AFFLIGEM.

Vlaamse Stam. Tijdschrift voor Familiegeschiedenis, Jg. IX, nr. 6, juli 1973, blz. 369-381.

Kwam de naam De Craecker tijdens de Middeleeuwen te Aalst nog sporadisch voor, in de 17e en 18e eeuw kende de naam er een grote uitbreiding. Verschillende leden van deze familie bekleedden te Aalst vooraanstaande posities en traden meermalen op als schepen van de stad. De genealogische studie, die schrijver ons presenteert, beperkt zich echter tot die tak die twee monikken schonk aan de Benediktijnerabdij van Affligem, namelijk: de proost Odo de Craecker (1659-1743) die 46 jaar lang de abdij bestuurde en de subprior Columbanus de Craecker (1751-1825) die de opheffing van 1796 heeft meegemaakt.

49) **BALEGEM.**

R.A. BERLEJAN :

Berichten van de Heemkring Scheldeveld. Driemaandelijks tijdschrift voor lokale geschiedenis van de streek tussen Leie en Schelde. Jg. V. nr. 2; juni 1973, blz. 9-10.

Enkele bizonderheden over de traditionele Berlejan-kermis te Balegem, die verband zou houden met het tolhuisje in 1869 opgebouwd. Ook op Sint-Martens-Latem komt die naam voor. Zou hier ook spraak zijn over een tolhuisje ? En waar zou die naam nog verspreid zijn ? Dit zijn een paar vragen die de auteur zich stelt.

50) **GROTENBERGE.**

J. LUYSSAERT :

ELK LID ZIJN NAAM.

Berichtenblad van de Heemkundige Kring Land van Nevele. Jg. V. 1973. afl. 2, blz. 89-91.

De naam Van Wassenhove zou in verband kunnen gebracht worden met Wassenhove, een gehucht in Grotenberge.

51) **HERDERSEM.**

J. DE BROUWER :

ONZE LIEVE VROUW TER LINDEN OF TEN BEELDEKEN TE HERDERSEM.

Kapel en Beeld. Verering - Geschiedenis-Folklore. Verschijnt driemaandelijks. 25e jg. nr. 3, juli 1973, blz. 20-22. Een illustratie.

Een overzichtelijke historiek van een bekende kapel in het Aalsterse die in 1972 door de Kommissie van Monumenten geklasseerd Werd. De overlevering wil dat in deze kapel de Heilige Gudula zou begraven zijn, wat wel wordt betwist met het kerkje van Hamme (Brabant).

52) **LEDE.**

J. DE BROUWER :

INDICES OP DE STATEN VAN GOED VAN LEDE.

Offsetuitgave. 379 blz. Uitgave Heemkundige Kring Lede. 1973. Prijs : 250 frank. Bestellen bij Walter Daelman, Kasteeldreef 15, Lede.

Het was het opzet van de auteur, jaren geleden, kort na de publikatie van zijn merkwaardige Geschiedenis van Lede, ook een familieboek van alle

Ledenaars aan te bieden. Wegens bepaalde omstandigheden bleven de verzamelde steekkaarten voor het familieboek in de kaften geborgen. Schrijver heeft ondertussen het geborgen materiaal kunnen verwerken tot een degelijk werk, dat wel niet de titel familieboek draagt, maar dat al het nodige voorhanden legt om de Ledenaar - en ook andere buiten Lede - de kans te geven de familiestamboom te kunnen beginnen of aan te vullen. Zoals de auteur hetzelf verklaart heeft hij zich in de verwerking van de gegevens ten dele laten inspireren door de Staten van Goed van de baronie Boelare, uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Hij echter geeft nog meer. Werden door hem opgenomen : al wat de erflater aan onroerend goed bezat en tevens ook wat tijdens het huwelijk werd verworven; ook het beroep dat de erflater uitoefende. Om het raadplegen doelmatiger te maken heeft hij de Staten van Goed niet chronologisch gerangschikt, maar wel alfabetisch. Ongeveer een duizendtal Staten van Goed heeft de auteur onderzocht. De oudst bewaarde dateren van ongeveer 1630. Een werk dat de genealoog en de vorser en de zoeker naar stamboomelementen goed zullen kunnen gebruiken. Het is werkelijk een specimen van goede uitgave van Staten van Goed.

53) **MERE.**

JULIEN DE VUYST :

MERENAREN ZINGEN.

Mededelingen van de Heemkundige Kring van Mer. Jg. XIII, nr. 3, juli 1973, blz. 22-23.

We lezen hier de tekst van het lied : «Het Spinnewiel» dat schrijver in 1963 wist op te tekenen bij een inwoonster van Mere. Het is een lied dat de vergelijking maakt van de vervlogen tijd met de onze van vandaag.

54) **MERE.**

JULIEN DE VUYST :

DE KAPELLETJES VAN DE OMMEGANG TE MERE.

Mededelingen van de Heemkundige Kring ban Mere. Jg. XIII, nr. 3, juli 1973, blz. 21-22.

Is deze bijdrage, bedoeld als een historische kijk op de veertien kapellekens of staties van de H. Rozenkrans, ze is tevens een warm pleidooi voor het behoud ervan, want ze staan in erbarmelijke toestand. We kunnen niets anders dan de auteur prijzen om zijn oproep en met hem hopen we dat de verantwoordelijken de kapellekens redden uit hun ondergang.

55) **NINOVE.**

T.J. GERITS :

HISTORISCHE SCHOONHEID VAN AVERBODE.

203 blz. 83 illustraties. Drukkerij-Uitgeverij Eric Veys 8880 Tielt.

In aansluiting met het jaar der Abdijen en Begijnhoven 1973, had op zaterdag 30 juni 1973 in de abdij van Averbode de vooropening plaats van de tentoonstelling der kunstschatten van de abdij. Bij die gelegenheid verscheen een keurige katalogus die de bezoeker leidt doorheen het tentoongestelde. Voorafgaandelijk geeft de auteur een 46 tal bladzijden geschiedenis van de abdij, onder de gelukkig gekozen titel «Historische Schoonheid van Averbode. Volgt dan de eigenlijke katalogus, waarin al het tentoongestelde staat beschreven : oorkonden, ikonografie van Averbode, beeldhouwkunst, schilderkunst (religieuze taferelen, stillevens en portretten), liturgisch edelsmeedkunst, koperwerk, liturgisch borduurwerk, reliekhouders, meubilair, boek en band (handschriften, boekversiering), en tafelgerief. We ontdekken één kontaktpunt met het

Land van Aalst: een reliekschrijn, eerste helft 17e eeuw. Het schrijn behoorde eertijds tot de Premonstraterserabdij van Ninove. Het wapen van abt Joannes David van Ninove staat erin gegrifd. In 1836 kon Averbode het schrijn verwerven. Een katalogus die én schrijver én drukker tot ere strekt en wiens algehele verzorging naar inhoud en afwerking andere katalogi tot voorbeeld mag zijn.

56) ROZEBEKE.

R. VAN DEN ABEELE-BELLON:

EEN GREEP UIT OOSTVLAAMSE LANDELIJKE KERKEN

DE O.-L.-VROUWKERK TE ROZEBEKE.

Toerisme in Oost-Vlaanderen. Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen. 22e jg, nr. 3, juni 1973, blz. 45-49. Vier illustraties.

De Volksmond noemt de kerk van Rozebeke «het katedraaltje van de Zalm». Dit niet omwille van haar afmetingen maar omwille van de kunstwaarde van het gebouw en het rijke inerieur. Het gebouw heeft historische waarde: het schip van éénbeukige bouw bergt het oud romaans kerkje uit de 12e eeuw. Weten de bezoekers dat de koorbekleding komt uit de afgeschafte abdij Maagdendale te Oudenaarde en dat ze hier als lambrizering en binnendekoratie van de kerk van Rozebeke gebruikt is ? Ze dateert van 1781.

57) RONSE.

V.T.

OUDE GRAFZERKEN OP HET VROEGER KERKHOF VAN DE PINTE.

Berichten van de Heemkring Scheldeveld. Driemaandelijks tijdschrift voor lokale geschiedenis van de streek tussen Leie en Schelde. Jg. V, nr. 2, juni 1973. blz. 8.

Het eerste kerkhof van De Pinte werd opgeheven in 1905. Een vijftal zerken zijn rond de kerk blijven staan, waaronder de zerk van Pater Henri Bonaventura, geboren te Ronse op 23 september 1822 en overleden op De Pinte op 6 mei 1888.

58) RONSE.

LUDO POPLEMONT :

VLAMINGEN IN NEDERLAND.

Vlaamse Stam. Tijdschrift voor Familiegeschiedenis. Jg. IX, nr. 6, juli 1973. blz. 427.

Tijdens een bezoek aan een viertal Nederlandse archiefdepots noteerde de auteur de namen van enkele Vlamingen-uitwijkelingen. We vinden er maar één vermeld uit hee Land van Aalst: Abraham Pietersz. van Ronse, die op 7 augustus 1615 stadspoorter van Gouda werd.

59) SINT-MARIA-OUDENHOVE.

LUCIEN VAN ACKER:

DE GESCHIEDENIS VAN HET GEMEENTELIJK ONDERWIJS TE ARDOOIE.

39 blz. 14 illustraties. Drukkerij-Uitgeverij Eric Veys 8880 Tielt. 1972.

De auteur, gemeentesekretaris van Ardooie, schreef een beknopte, maar voortreffelijke studie over het gemeentelijk onderwijs aldaar. Bizondere aandacht heeft hij besteed aan het onderwijs in de tijd van vóór de Franse Revolutie. Heel wat onderwijzers uit die periode komen er aan het licht. Zo lezen we dat een zekere Joannes Boulogne op Ardooie schoolmeester was in 1755-1766. In 1769 was hij 35 jaar oud. Na dit jaar is niets

meer over hem te vinden. Hij was gehuwd en had kinderen. Hij was handelaar in stoffen, onder meer in katoen. In de doopakten van zijn kinderen staat hij vemeld als afkomstig van Sint-Maria-Oudenhove.

60) SINT-MARTENS-LIERDE.

VALERE GAUBLOMME:

DE LIEVE VROUWKAPEL IN DE KARTUIZERKERK VAN SINT-MARTENS-LIERDE EN DE AFLATENBRIEF VAN 1374 (n.s.)

Kapel en Beeld. - Geschiedenis-Verering - Folklore. Verschijnt driemaandelijks. 25e jg. nr. 3, juli 1973, blz. 19-20.

Als inleiding op de aflatenbrief anno 1374 (n.s.) van de Kamerijkse bisschop Gerardus, die in het volgend nummer wordt opgenomen, geeft schrijver enkele beschouwingen over de Mariale devotie bij de kartuizers.

GOTTEM a/Leie **Valère GAUBLOMME**

INHOUDSTAFEL 1973

J. DE BROUWER :

Een slimme vos... te Beerlegem 18

Vechtersbaas en opstandelingen tegen maalgeld te Schorisse 32

Inwoner van Nederboelare 35

Geldvervalser te Etikhove 35

Hulp aan deserteurs 35

Geschiedenis van Pollare 37

Toponymie van Pollare 159

V. GAUBLOMME :

Onze Blibliografie 208, 304

K. HEIREMANS :

500 jaar Boekdrukkunst in Vlaanderen. De betekenis van Dirk Martens voor onze tijd 224

E. HOUTMAN :

Schoolstrijd te Aalst in 1420 36

S. DE LANGE :

Criminele processen te Brakel uit de 17e en 18e eeuw 19

A. VAN LUL :

Hoe het begon 292

J. PIETERS :

Heerlijke rechten in het Land van Zottegem in de XVIe en XVIIe eeuw 1

L. ROBIJNS :

Schatten uit de Sint-Martinuskerk te Aalst bijlage

C. UYTTERSPROT

Kanunnik Jozef Reynaert 296

Chr. WILLEMS :

Muziek in de humanistische en renaissanceperiode in het Land van Aalst 279

Redaktie : nr. 2, II, nr. 4, II, 218, 219, 315

B. BOEL :

Onze Zilveren Gouwdag 287

W.L. BRAECKMAN :

Geschil om het goed van een overleden inwijkelinge te Gijzenzele (begin 15e eeuw) 298

Register van de plaatsnamen

AAIGEM : 2
AALST : 156, 224, **238**, 282, 287, **292**
296
BEERLEGEM : 18
BRAKEL : **19**
DENDERLEEUW : 157
ERWETEGEM : 2
ETIKHOVE : 2, 35
EVERBEEK : 19
GIJZENZELE : **298**
GODVEERDEGEM : 2
GROTENBERGE : 2
HELDERGEM : 2
MICHELBEKE : 2
MOORTSELE : 35
NEDERBOELARE : 35
NEDERBRAKEL : 19
OPBRAKEL : 19, 20
POLLARE : **37, 159**
ROBORST : 2
SCHORISSE : 32
SINT-GORIKS-OUDENHOVE : 2
SINT-LIEVENS-HOUTEM : 34
SINT-MARIA-OUDENHOVE : 2
SINT-MARTENS-LIERDE : 2
STRIJPEN : 2
WIJNHUIZE : 2
ZEGELSEM : 19
ZOTTEGEM : 1

HET LAND VAN AALST

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Voorzitter : F. Courteaux, Acaciastraat 7, 9300 Aalst - Tel. (053) 280.96

Beheerder : G. van Bockstaele, H. Hartplein 8, 9620 Zottegem Tel. (09) 70.19.04

Redaktiesekretaris :
E.H. J. de Brouwer, pastorie, 9340 St.-Gillis-Denderm. - Tel. (052) 248.27

Recensiedienst :
E.H. V. Gaublomme, pastoor, 9803 Gottem - Tel. (051) 630.80

Bestuursleden : K. Baert - B. Boel - L. De Rijck - J. Pieters - A. van Lul.

Prijs voor het jaarabonnement :
Voor leden 200 fr., steunende leden 300 fr. en voor ereleden 500 fr., te storten op postrekening nr. 5869.11 «Het Land van Aalst», Zottegem.

INHOUD VAN NUMMER 1 — 1973

BAZIEL BOEL — Onze Zilveren Gouwdag 287
ALBERT VAN LUL — Hoe het begon 292
C. UYTTERSPROT — Kanunnik Jozef Reynaert 296
W.L. BRAECKMAN : Geschil om het goed van een overleden inwijkelinge te Gijzenzele (Begin 15e eeuw) 298
VALERE GAUBLOMME — Onze Bibliografie 304
Inhoudtafel 1973 317
Register van de plaatsnamen 318
Mededelingen van de redaktie II
Bijlage :
L. ROBIJNS : Schatten uit de Sint-Martinus kerk te Aalst.

Drukkerij : «Het Reklaamblad», Nieuwstraat 29, Lede - tel. (053) 237.87 - 701.71
Verantw. uitgever : J. De Brouwer - 9340 Sint-Gillis-Dendermonde